

381

Ал-сөзүм
الوعي
Ал-Ваъй

Кеңири көлөмдүү фикирий-сакафий журнал

Отуз үчүнчү жыл чыгышы, шаввал 1439-х. – июнь 2018м

ИСЛАМ – АЛЛАХТЫН ДИНИ

АЛЛАХТЫН ДИНИ ЭЧ КАЧАН
ЖЕҢИЛҮҮГӨ УЧУРАБАЙТ
ИСЛАМИЙ УММАТ ИСЛАМ МЕНЕН ГАНА
НУСРАТКА ЖЕТЕТ

АКСА
МАСЖИДИН
АЗАТ КЫЛУУ
ЖОЛУ

24
бет

**СИРИЯДАГЫ КЕЗЕКТЕГИ КЫЛМЫШТАР ЖАНА ТЕКЕБЕРДИКТЕР АМЕРИКА
ЖАР ЖАКАСЫНА КЕЛИП КАЛГАНЫНАН ДАРЕК БЕРҮҮДӨ!**

381

Отуз үчүнчү жыл чыгышы, шаввал 1439х, июнь 2018м

НУСКА БААСЫ

Ливан 1000 лира

Яман 30 риял

Түркия 1 доллар

Пакистан 1 доллар

Австралия 2,5 доллар

Америка 2,5 доллар

Канада 2,5 доллар

Германия 2,5 евро

Швеция 15 крон

Бельгия 1 евро

Британия 1 евро

Швейцария 2 франк

Австрия 1 евро

Дания 15 крон

Ушул санда

- *Ал-Ваъй сөзү:* Ислам – Аллахтын дини, Аллахтын дини эч качан жеңилүүгө учурабайт. Исламий Уммат Ислам менен гана нусратка жетет 3
- Сириядагы кезектеги кылмыштар жана текебердиктер Америка жар жакасына келип калганынан дарек берүүдө! 10
- Акса масжидин ыфлас яхудийлерден азат кылуу жолу..... 24
- Батыштын тил бириктирүүсү жана акимдердин кыянаты (1)..... 34
- Фарс Булуну мамлекеттери жана Англо-Америка күрөшү 39
- Кафир Батыш сакафатына сиңишүү жана түзүмүнө ылайыкташуу харам жана кооптуу..... 43
- «Аскерий күчтөр теңдеми» идеясы 50
- Буас – Аллах Өз Расулуна тартуу кылган күн. Бизди да ошондой күн күтүп турабы жана андан кийин эмне болот?!..... 58
- *Аалам мусулмандарынын хабарлары*..... 60
- *Куръани Карим сабагында* 66
- Сириянын саясий картасы эл аралык коомчулук тарабынан сызып белгиленүүдө!..... 71
- *Соңку сөз:* Чыгыштаану аксакалы Бернард Льюистин өлүмү!..... 72

Эскертүү

Ал-Ваъй журналынын 376 жана 377-сандарында «Россияга карата Ислам, Халифалык жана Хизб ут-Тахрир коркунучу» аталышындагы макаланын эки бөлүгү жарыяланган. Журналда бул макала устазыбыз Абдулхадий Фаур (Абу Махмуд) рохимахуллахка таандык экени айтылган. Лекин – айкын болушунча – бу макала Хизб ут-Тахрирдин «Талдоо жана изилдөө бөлүмү» 2015-жылы 27-ноябрда жарыялаган изилдөөнүн бир бөлүгү экен. Ошондуктан, үзр сурап, эскертип коюуну туура таптык.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**ИСЛАМ – АЛЛАХТЫН ДИНИ,
АЛЛАХТЫН ДИНИ ЭЧ КАЧАН ЖЕҢИЛҮҮГӨ УЧУРАБАЙТ.
ИСЛАМИЙ УММАТ ИСЛАМ МЕНЕН ГАНА
НУСРАТКА ЖЕТЕТ**

АКШ жетекчилигиндеги Батыш мамлекеттери бүткүл Ислам Умматы козголондор аркылуу алардын колонизаторлугунан азат болууну, 1924-жылы Халифалык мамлекети кулашы акыбеттерин жоюуну жана Халифалыкты кайра тикелөөнү каалап жатканын көрүп турушат. Муну, Батыш жана эл аралык саясий сахнада таасирге ээ мамлекеттер кабыл ала алышпайт. Анткени, алар Халифалык эмнени түшүндүрүшүн жакшы билишет. Ошондуктан, Халифалыктын тикеленишин алдын алуу үчүн Батыш бир катар иштерди максат кылган:

1 – Мусулмандардын Халифалыкты тикелөө аркылуу түптөн өзгөрүү жасоо умтулуусун басып, бул жөнүндөгү фикирди алардын зээнинен сууруп алуу. Ошондуктан, алар мусулмандарга каршы аёосуз чабуулду баштап, эгиндерин, урпак-муунун, бир да бак-дарак калтырбай жок кылууга урунууда. Бул чабуул бүткүл мусулман калктарына жетти, алардын акимдерине эмес. Анткени, Батыштын проблемасы – Уммат катары мусулмандар. Бул Уммат өз акимдерине каршы чыкты, мындай жагдай Батышты тынчсыздандырууда. Негизи, Батыш мусулман акимдерине каршы эмес, анткени алар өз калктарына каршы Батыштын сабында турушат.

2 – Мусулман өлкөлөрүн тайпачылык негизиндеги, бири-бирине каршы согушкан мамлекетчелерге бөлүп салуу. Бул үчүн адамдарды мажбурдуу түрдө өз шаарларынан жана айылдарынан көчүрүү иши жүргүзүлмөкчү. Мына ошондо, алардын өлкөлөрүн мазхабчылык, тайпачылык жана улутчулдук негизинде бөлүү оңой болот. Батыштын мусулман калктары арасында мына ушундай негиздерде согуш чыгаруудан максаты – бир Ислам Умматын бири-бирине каршы күрөшкөн калктарга айлантып, алардын бир бүтүн Умматка айлануу жана рошид Халифалыкты тикелөө идеясын жок кылуу.

3 – «Саясий ислам» оюнун баштоо жана адамдарды мындай «исламдан» иренжитүү. Жалган халифалык оюну жана анын тарапкерлеринин кыжырды келтирген кылмыштары артында жогорудагы арамза максат турат. ИШИМдин кантип шектүү таризде пайда болгону, анын ар бир ишинен кантип пайдаланылып жатканы баарыбызга маалым.

4 – АКШнын «Жаңы Жакынкы Чыгыш» долбоору. Бул долбоор региондогу күрөш майданын жардырып, бүткүл регионду өз иримине тарткан долбоор. Бул долбоорго ылайык, регион мамлекеттери бирикпей турган жана өз ара күрөштөн башка нерсени билбей турган көрүнүштө кайра түзүлөт. Бул маселе акимдерди эмес, катардагы калкты камтыйт. О.э. Иран менен Түркия Американын регионду өзгөртүү аракетинен аман калбайт. Бул эки мамлекеттин жетекчилеринин жаңы ролу – Американын Ислам жана мусулмандарга каршы кылмыштарына берилип кызмат кылуу. Бирок, жашырылган нерсе ачыктала баштады.

Эгер, Батыш ушул козголоңдор жашоо шартын жакшылоо үчүн болууда же айрым бир акимдерге гана каршы көтөрүлдү деп эсептегенде проблеманы башында эле бир жаңсыл кылат эле, алар мынчалык аёосуз чабуул кылмак эмес. Ошондуктан, Батыш бул козголоңдордун коркунучуна жараша этибар берүүдө. Батыш бул козголоңдор анын региондогу колонизаторлугуна жана кызыкчылыктарына, эң оболу, анын хазаратына коркунуч туудурат деген этибарда. Батыш бул козголоңдор бардык мусулман акимдерине, бардык башкаруу түзүмүнө жана алардын артында турган Батышка каршы көтөрүлгөн козголоң деп билет.

Бүгүн мусулмандардын талабына айланган Исламий Халифалык мурун эл аралык майданда кандай орунда турганы баарына маалым. Халифалык кылымдар бою дүйнөнүн биринчи мамлекети болуп келди, эл аралык майданда сыймыктанчу тарыхка ээ, анын армиясы да жеңилгис армия катары моюнга алынган. Ошондуктан, бүгүн эл аралык майдандагы мамлекеттер Батыштын чакырыгын т.а. Исламдын башкарууга кайтышына каршы күрөшүү чакырыгын кабыл алышты. Бул күрөшкө Россия, Кытай, Индия сыяктуу мамлекеттер кошулду. Жада калса, бул, Исламдын жашоо майданына кайтышына каршы «терроризмге каршы күрөш» чүмбөтү астында алып барылган бүткүл дүйнөлүк күрөш экени эч кимге сыр эмес.

Батыш Исламды андап түшүнгөндүктөн улам Умматтын колонизаторлуктан азат болуусуна каршы болгон күчү менен күрөшүп жатат. Т.а. Ислам – итикады, дини, улуту, жынысы жана түсүнө карабастан – бүткүл адамзатты башкарууга жарактуу түзүмгө ээ мабдаий дин экенин, мусулман дүйнөсүн бириктире алышын Батыш түшүнүүдө. Демек, Батыш Халифалыктын тикелениши менен Ислам жашоо түзүмүнө жана хазаратына айланып, Батышка жана анын хазаратына атаандаш болушун жакшы билет. О.э. Батыш жана бүткүл дүйнө Батыш хазараты кыйроого жүз тутуп, жарга жакындашып калганын түшүнүп турат, андыктан ал Халифалыктын тикелениши Батыш хазаратынын дүйнө мамлекеттери үстүндөгү өкүмдарлыгына, таасирине чек коюшун баамдап жатат.

Бүгүн дүйнө Халифалык мамлекети туулушунун босогосунда турат, ал эми, капиталисттик Батыш мабдасы жан берүүдө. Жеке адам сыяктуу ар бир коомдун да ажалы бар, ал жалгыз Аллахтын колунда:

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾

«Ар бир уммат үчүн ажал бар, анан, качан аларга ажалдары жетсе, аны бирер мөөнөткө артка да, алга да жылдыра алышпайт» [7:34]

Батыш муфаккирлери арасында убагы келип калган нерсени токтотуп болбойт, аны токтото турган бир да армия жок деп Исламды назарга алгандары бар. Бул сөздөргө ушуну кошумчалайбыз, ооба, капиталисттик идеологиядан айырмалуу түрдө Ислам мафкурасынын өмүрү чектелүү эмес, ал адамзат жок болгон күнгө чейин турат.

Ошондуктан, Батыш козголоңдорго карата жырткыч мамиледе болду, козголоң жүз берген өлкөлөрдөгү инсандардын турмушун тозокко айлантты, бул козголоңдор жаз эмес, кыйроо деп үгүттөштү. Ооба, Батыш бул козголоңдор өз максатына жетишинин алдын алды, бирок аларды кишендей албады. Эгер, Умматта Ислам акыйдасы болбогондо жер менен жексен болушу анык эле.

Батыш бул регион калктарына кайра жетекчилик кылуу үчүн аларга эмне бере алат?! Батыш мурункулардан да залым акимдерди алып келүүнү жана кайра илманий башкаруу режимин мажбурлап орнотууну гана билет. Бирок, бул ооматсыз тандоо. Түпкүлүгүндө, мындай ооматсыздыктын себеби Батыштын

мабдасы-системасында жана хазаратында турат. Батыш колонизаторлук саясатын алып баруудан жана болуп көрбөгөн зомбулукту жасоодон башка нерсени билбейт. Капиталисттик система зомбулук кылган темир колго ээ, анда ырайым жок, аны кызыкчылыктан башка эч нерсе кызыктырбайт, анын бардык алакалары, достугу жана душмандыгы ушул кызыкчылыкка көз каранды. Бул система экономикада, саясатта, аскерий жаатта кризистерди гана алып келет. Бул колонизаторлук калктарга жана мамлекеттерге кыйроодон башка нерсе алып келген жок. Эгер, Батыш калктары капитализм системасынын чыныгы жүзүн аңдап жетишкенде бул системага каршы биринчи болуп козголушмак. Эгер, алар Ислам системасынын акыйкатын түшүнүшкөндө Исламды топ-топ болуп кабыл алышмак. Ыфлас капитализм системасы колдонулушу акыбетинде алар бүгүн рухий боштук жана бузуку баалуулуктар астында жашашууда, мындай абал аларды Исламга ылдам кирүүгө үндөйт. Батыш жашоо майданына кайтып келе жаткан Исламдан коркуп жаткан себебтеринин бири да ушул.

Суроо туулат, бүгүн Ислам жана мусулмандарга каршы адилетсиз, ырайымсыз жана глобалдуу түрдө согуш болуп жатканда Умматтын өзгөрүү амалияты кай баскычта турат? Артка кеттиби? Жок кылындыбы? Же алга жылдыбы? Бул согушта Батыш жеңилдиби?

Батыш эки фактор Халифалыктын кайтышына салым кошот деп билет. Бул эки факторду 1924-жылы Халифалык кулатылган соң Британиянын ошол кездеги премьер-министри Жорж Керзон анык көрсөтүп берген. Жорж Керзон Британия Коомдук палатасында Түркияда жөнүндө сүйлөп жатканда депутаттардын айрымдары Түркияга эгемендүүлүк берүүгө каршылык билдирип, исламий мамлекеттер кайра Түркия айланасында биригүүсү жана Батышка чабуул кылуусу мүмкүн экенин айтат. Керзон минтип жооп берет: «Биз Түркияны жок кылдык. Түркия бүгүндөн тарта эч кандай мааниге ээ болбойт. Анткени, биз анын Исламда жана Халифалыкта көөдөлөнгөн кубатын жок кылдык». Анын бул сөздөрүн уккан депутаттар дүркүрөп кол чабышты.

Ал эми, бүгүн Батыштын өкүмдарлыгына каршы чыгууга үндөгөн исламий кырдаал капиталисттерди «исламофоб» болууга аргасыз кылды.

Европа бир Ислам мамлекетин бир канча мамлекетчелерге бөлүп салып, Халифалыкты бекер кылды. Бүгүн Батыш өзүнүн

ошол планынын доору бүткөнүнө, Уммат жогорудагы эки факторду кайра тикелөөнү каалап жатканына күбө болуп турат. Батыш бул факторлордун кайра тикеленишине таптакыр жол бербөө керек деп билет. Ошондуктан, ал регионду кайрадан бөлүүгө жана Халифалыкты тикелөө идеясына каршы күрөшүүгө аракет кылууда. Бул сафар ушул ыфлас миссияга карамүртөз, айла-амалдуу АКШ жетекчилик кылууда. Бирок, ал ийгиликке жетишеби?

Азыр региондо болуп жаткан күрөштүн маңызы мына ушундай, аны аңдап түшүнүү зарыл. Себеби, бул кырдаалга карата өкүм чыгаруу жана ага кантип каршы турууну белгилөө керек. АКШ дүйнө мамлекеттери менен биргеликте Умматты биригүү жана Халифалыкты тикелөө талабынан кайтара албады! Жок, кайтаруу тиякта турсун, Уммат анын тескерисин кылып жатканын көрүп турабыз. Уммат өз жашоосунда Халифалыктын болушу зарыл экенин күндөн-күнгө түшүнүп барууда. Исламий өлкөлөрдөгү арты үзүлбөгөн мусибаттар Умматты бириктирип, өз динин улам жакшыраак түшүнүшүнө алып барууда. Уммат рошид Халифалыксыз азат болуу таптакыр мүмкүн эмес экенин түшүндү. Ал эми, Батыш Умматка Исламга каршы күрөштү терроризмге каршы күрөш деп көрсөтүүгө аракет кылууда, ал чындыкты жашырып, бурмалап, өзүн бизге жардам берип жаткандай кылып көрсөтүүдө. Туура, Уммат ырайымсыз азап-кыйынчылыктарга, оор сыноолорго туш келди. Бирок, ага карабастан Батыш өз максатына жетүү үчүн нечендеген кылмыштарды жасабасын эч кандай ийгиликке жетпеди, инша Аллах, эч качан ийгиликке жете албайт. Анткени, Умматтын минтип кайраттуу бекем турушунун артында дагы бир нерсе турат, ал да болсо, мусулмандардагы саясий акыйда. Жашоону Аллахтын буйруктары негизинде жөнгө салууну көздөгөн бул саясий акыйда Халифалыктын кулатылышы менен жок болуп, руханий акыйдага айланып калган эле.

Биз бекем ишеним менен ушуну баса белгилейбиз, Уммат өз дини негизинде өзгөрүү жасоону каалоодо жана буга олуттуу аракет кылып жатат. Себеби, Уммат үчүн Ислам анын өзүнөн да, перзентинен да, мал-дөөлөтүнөн да баалуу. Уммат эң баалуу нерсе жолунда т.а. Аллахка кулдук кылып, Анын ыраазылыгы үчүн аракет кылуу жана диндин кучагында жашоого умтулуу жолунда эң кымбат нерсесин курман кылууда.

Умматты өз каалоосунан күч менен баш тарттыруу мүмкүн эмес. Баш тарттыруунун бир гана жолу – Ислам мабдасынан да күчтүү

мабда сунуштоо. Бирок, андай мабда жок. Анткени, Ислам хазараты хақ, капиталисттик хазарат болсо батыл жана бузгунчу. Капитализм кыйроо жана бузукулуктан башка нерсени алып келбейт.

Бул күрөштө курал күчү менен жеңүү мүмкүн эмес. Башкача айтканда, мафкуранын күчтүүлүгү, акыйкаттыгы жана жарактуулугу менен, мусулмандардын бул мафкурага карата ыйман-ишеними жана аны аң-сезимдүү түрдө түшүнүшү менен жеңиш келет. Ушул мафкура тикеленишинин кечигүүсүнө бир гана себеб бар, ал – Батыштын колундагы куралдардын жана каражаттардын көптүгү. Батыш ишке салып жаткан бул куралдар жана каражаттардын арасында мусулмандар үчүн эң зыяндуусу – бул батышпарас малай акимдер о.э. аларга жардам берип жаткан пайдапарас саясий партиялар, илманий саясатчылар, Исламды Батыш каалагандай түшүнгөн «муътадил исламчылар». Алардын баары Батыштын эч нерсеге жараксыз куралдары. Бүгүнкү өзгөрүү толкунун токтотууга эч биринин күчү жетпейт. Расуллаллах ﷺдин башараты – аны үмүт кылып күтүп жаткан инсандар үчүн – абдан жакын. Расуллаллах ﷺ айтат:

«تَكُونُ النَّبِيُّهُ فِيكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ، ثُمَّ يَرْفَعَهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا . ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَيَّ مِنْهَاجِ النَّبِيُّهُ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ، ثُمَّ يَرْفَعَهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا . ثُمَّ تَكُونُ مَلَكًا عَاضًا ، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ ، ثُمَّ يَرْفَعَهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا . ثُمَّ تَكُونُ مَلَكًا جَبْرِيَّةً ، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ، ثُمَّ يَرْفَعَهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا . ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَيَّ مِنْهَاجِ النَّبِيُّهُ ثُمَّ سَكَتَ».

«Силердин араңарда Аллах каалаганча пайгамбарлык уланат. Кийин Аллах каалаганда аны көтөрөт. Кийин пайгамбарлык минхажы негизиндеги Халифалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин зордукчул падышалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин жабыр көрсөтүүчү залым падышалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин пайгамбарлык минхажы негизиндеги Халифалык болот. Андан соң Пайгамбар ﷺ сүкүт кылды».

Аллах Таала айтат:

﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۗ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۲﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا فَعَثَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُم مِّثْلَهُمْ رَأَىٰ الْعَيْنِ ۗ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ ۗ مَنْ يَشَاءُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾

«(Эй Мухаммад), куфр жолун карманган кимселерге айткын: «Шек-күмөнсүз (бу дуняда) жеңилесиңер жана (Ахыретте) жаханнамда топтолосуңар. Ал кандай гана жаман жай!». (Эй яхудийлер), силер үчүн бири Аллах жолунда согушкан, экинчиси кафир болгон эки топ ортосундагы кагылышууда ибрат окуя болгон. Алар (мусулмандар) өз көздөрү менен (кафирлердин) эки эсе көп экенин көрүп турушкан. Аллах болсо Өзү каалаган кишилерди жеңишке жеткирүү менен колдоп-кубаттайт. Албетте бул окуяда фикирлегендер үчүн ибрат бар» [3:12-13] □

**СИРИЯДАГЫ КЕЗЕКТЕГИ КЫЛМЫШТАР ЖАНА
ТЕКЕБЕРДИКТЕР АМЕРИКА ЖАР ЖАКАСЫНА КЕЛИП
КАЛГАНЫНАН ДАРЕК БЕРҮҮДӨ!**

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبِقُوا إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾

*«Кафирлер үстөм келдик деп эсептешпесин, алар кутула
алышпайт»*

Салих Абдуррохим – Алжир

2018-жылы апрель айынын башында Сирияда Чыгыш Гута калкына каршы химиялык курал колдонулган. Америка Асад режими жана анын артында турган Россия жардамында мусулмандардын, өзгөчө бейкүнөө аялдар, балдардан турган катардагы жарандардын канын дайра кылып төккөнү жаңылык эмес. Анткени, бул арамзалык алардын адаты, кала берсе, алар ушул нерсеге келишишкен. Бул түрдөгү куралдар о.э. тутандыруучу снаряддар, жарылуучу бочкалар жана башка кыргын куралдары мындан мурун да колдонулган. Америка 2011-жылы козголоң башталган күндөн тартып өзүнүн малайы Башар Асадга жашыл чырак жагып берди (т.а. ар кандай кылмышты жасоого урухсат берди). Шам козголоңуна каршы Америка аскерий амалияттарды баштагандан бери, өзгөчө ал Россияны, андан мурун Иран жана анын тарапкерлерин (т.а. Ирандын Ливандагы Хизбин, Ирак жана Афганистандан келген иранпарас ыхтыярдуу согушкерлерди) тарткандан бери мындай куралдар мусулмандарды кыргын кылуу үчүн жүздөп колдонулду. Булардын баары козголоңду жана козголоңчуларды жексен кылуу, алардын эркин сындыруу жана режимди өзгөртүү аракетин токтотуу максатында ишке ашырылды. Анткени, Америка Ислам жеринде кайра Халифалыктын тикеленишинен коркууда. Америка бул куралдарды бир нече жолу колдонсо да, бирок азыркысы бир аз башкача.

Бу сафар Гутада кыргын куралдары анык максаттар үчүн колдонулганы маалым болууда. Т.а. АКШ белгилүү бир объектилерди бомбалоо аркылуу аскерий жактан аралашууга шылтоо даярдоодо. Мындан Россиянын Шамда чектен чыгышына жол бербөө жана ага Сирияда өзүнүн көлөмүнө ылайык иштерди аткарышы зарылдыгын эске салып коюу көздөлгөн. О.э. бул окуяга саясий түс берип, республикачы Трамп жана анын тайпасынын үлкөн көлөмдөгү саясий шерменде чырларга аралашканынан коомдун көңүлүн – айрыкча, Америкадагы адамдардын этибарын –

буруу максад кылынган. Трамптын Ак үйгө келишинде Путин (т.а. Россия) кылмышкер тобунун колу бар экени айтылды. Бул нерсе (2016-жылы) демократтар т.а. Хиллари Клинтон тобунун АКШдагы шайлоо кампаниясынын серверин орустар бузушу натыйжасында жүзөгө келген. Бүгүн (Ак үйдө отурган) Вашингтон кылмышкерлери менен Москвадагы кылмыш чеберлери (т.а. Кремлдеги Путин тобу) ортосунда үлкөн ортоктош кызыкчылыктар бар. Темага кайта турган болсок, Америка Россиянын Сирияда бүгүн да, келечекте да таптакыр ролу болбосун каалап жатат, ушунда бекем турат. Бирок, бул сафар даана байкалып калган нерсе – Трамп менен анын орус шериктерин байланышын ачыкка чыгарууда Британиянын өзгөчө ролу бар. Британия ушул аркылуу эл аралык даражада саясий кызыкчылыкка ээ болмокчу! Бул этибар берилиши зарыл болгон жагдай.

Ушуну түшүнүп алуу керек, Батыш мусулман өлкөлөрүндө жасаган кылмыштарын жабууда орустардан фэйдаланышы жаңылык эмес жана буга мисалдар далай гана. Мисалы, Америка Мисирде 1952-жылдагы июль козголоңунда ийгиликке жетишип, англистердин малайы король Фарукту кулаткан соң өз малайы Жамал Абдуннасирге социалисттик лагерге жүздөнүүнү, буга жалган идеология (т.а. араб улутчулдугу менен жуурулушкан социализм идеологиясы) тонун кийдирүүнү буйруду! Жамал Абдуннасир жыйырма жыл Мисир жана араб мамлекеттеринин калкын ушул идеология менен алдап келди. Советтер Союзунан курал-жарак сатып алуу келишимдерине кол коюп, Британияны жек көрүү идеясын үгүттөй баштады. Жамал Абдуннасир буларды Вашингтонго чөгөлөп итаат кылып жатканына такыр күмөн калтырбоо максатында кылды. Ошол кезде Советтер Союзу ондогон жылдар бою көптөгөн калктардын башын айлантып, өзүн Батыш колонизаторлугунун зомбулугунан азат кылган куткаруучу катары көрсөткөн! Арабдарды бүтүндөй өзүнө тарта алган бул идея түпкүлүгүндө куру кыялдан башка нерсе эмес эле!

Дал ушул нерсени Алжирде Хуари Бумедин да колдонгон, ал ооматсыз социализмге жүздөнүп, нейтралдуу болуу идеясын кабыл алган. Бумедин 1965-жылда бийликти басып алгандан тартып Алжир армиясын эскирген орус куралдары менен куралдантип келди. Бумедин бул иштерди англистер менен болгон байланышын жашыруу үчүн кылган.

Америка малайы Хафиз Асад Сирияда бийликти алып, атаандаштарын жок кылган соң ал да Советтер Союзуна жүздөндү. Бул нерсе Америка көрсөтмөсү негизинде ишке ашты, Хафиз Асад Сирия армиясын Советтер Союзунан сатып алынган аскерий техника менен куралдантты. Хафиз Асад муну менен араб калктарында Сирия Араб Республикасы баскынчы яхудийлерге, Батыш империясына жана колонизатор капитализм менен союздаш болгон эл аралык сионизмге каршы күрөшкөн фронтко айланды деген элести пайда кылмакчы болгон! Бирок, бул жалган эле!

Бул окуялардан көрүнүп тургандай, мусулмандарды кыргын кылуу жана бомбалоо менен шугулданып келген Россия Европа жана Америкадан турган Батыштын таасири астындагы мамлекеттерде эч кандай чечүүчү ролго ээ болбогон. Ал колонизатор Батыштын талабдары негизинде, куралдарды жеткирип берүү жана ар түркүн куралдар жардамында кыргын жасоо амалияттарын гана аткарып берген.

Бирок, Сириянын геосаясий орду чоң мааниге ээ болгондуктан, ал жердеги абал бир аз башкача. Ушул этибардан алганда, АКШ өткөн кылымдын жетимишинчи жылдарынан т.а. көрдө жаткан Хафиз Асад заманынан тартып Сирияда орус аюусуна белгилүү бир роль тапшырды. Т.а. орустарга Ислам жана мусулмандарды жек көргөн, яхудийлер колдоп-кубаттаган диктатор баасчыл алавий Асад режими менен аскерий союздаш болуу вазыйфасы тапшырылды. Бул нерсе негизинен ушул арамза режимге каршы мусулман Шам калкынын козголушунун алдын алуу максатында кылынган. Ошентип, Америка регион калкынан Асаддар үй-бүлөсү, анын кылмышкер тобу, коопсуздук кызматы Америкага малай экенин ар дайым жашырып келет о.э. өзүнүн ыфлас колонизаторлук жүзүн да көрсөтпөйт. Этибарга алсак, эл аралык майданда таасирге ээ мамлекеттердин арасынан Ислам регионундагы таасир жана кызыкчылыктар үчүн болгон эл аралык күрөшкө кирген Россиянын аралашуусунан Европа өлкөлөрү, өзгөчө Британия зыян көрдү. Америка өз өлкөсү жана байлыктары үстүндө алып барылган эл аралык күрөштүн кунун жаны, малы жана намысы менен төлөп жаткан мусулмандарга касташкан душман экенин мусулмандардан жашырып келет. Андыктан, Асад режимине каршы чыккан козголоңчуларды жок кылуу үчүн АКШ түздөн-түз күрөш алып бара албайт. Өзгөчө, капиталисттик эки жүздүү Батыш мамлекеттери сыяктуу Америка да демократия,

эркиндиктер, адам укуктары жөнүндө ооз көбүртүп сүйлөп жаткан соң, түздөн-түз күрөш алып бара албайт! Жогоруда айтылгандай, исламий өлкөлөрдө таасир жана кызыкчылык үчүн алып барылган эл аралык күрөшкө кирген Россиянын аралашуусунан эл аралык майданда таасирге ээ мамлекеттер арасында Европа, өзгөчө Британия зыян көрдү.

Ошондуктан, Америка Сирия маселесинде Европага эч кандай роль бербөөгө аракет кылууда. Америка бул ишке Россияны салуу менен европалыктарды (т.а. эски колонизаторлорду) Сирияга аралашуудан тосмокчу. Бул, АКШнын эки тараптуу оюну десе болот, ал бир тараптан Россия, Иран, Ирандын сектанттык жалданма согушкерлери, самолёттор, вертолёттор, жарылуучу жана тутандыруучу бомбалар... сыяктуу түрдүү кыргын куралдары жардамында Дамаск режимин тымызын колдоп-кубаттоодо. Экинчи тараптан болсо, Америка Сириянын чет элдеги оппозициясын Түркия Эрдоганы аркылуу акча, коопсуз башбаанек, маалымат жана мейманканалар менен камсыздоодо. Бул аркылуу АКШ келечекте т.а. Сириядагы козголоңду токтото алса, ушул оппозициянын арасынан өзүнө жаңы малайларды тандап алууну көздөөдө! Мунун тушунда, Америка Дамаск режимине коркунуч туудурган өнүккөн куралдар (ракеталар жана абал чабуулдарынан коргонуу жабдыктары) козголоңчулардын колуна өтүшүнө түрдүү шылтоолор менен тоскоолдук кылууда. Бул нерсе Сириядагы режимди кулатууга бөгөт коёт жана өлкө АКШнын таасиринен чыгып кете турган ар кандай коркунучтун алдын алууга кызмат кылат.

Америка мажбур болгондуктан Россияны козголоңду токтотууга чакырды. Анткени, Сирияда режим кулоого жакындашып, режим жана коопсуздук күчтөрү кыйрашына аз калган. Бирок, Америка козголоңдон кийинки доордо Сириянын жаңы келечегинде орустар эч кандай ролго ээ болбошун кепилдеп койгон. Анткени, Сириянын саясий сахнасында орустардын малайлары жок. Ошондуктан, Сирия мамлекети пайда болгондон бери орустар ал жерде эч бир салмактуу саясат алып барышпаган. Мындан тышкары, Америка бул акылсыз орус аюусуна ушундай бир планды даярдаган, ага ылайык орустун аброю бүтүндөй төгүлөт, себеби согуш бүткөндөн кийин орустун колу Шамдын мусулман элинин канына бөлөнгөн сүрөтү калат! Өз аброюн сактоону таптакыр билбеген ыфлас канкор кылмышкер Кремль саясатчылары бомбалоо жана кыргын

жасоодон башка нерсени билишпейт. Эртең Шамда Америка планына ылайык саясий чечим ишке ашары менен орустар – Америка менен келишип – Тартус жана Хмеймимдеги базаларына жана казармаларына кайтышат. Алар ошол жерде кезектеги кыргын, кыйноо жана куугунтук кылуу вазыйфасын күтүп турушат. Алар келечекте исламий өлкөлөрдө мына ушундай кыргыздарды жасоо үчүн АКШ талабына ылайык чакырылат. Же региондо Ислам мамлекети тикеленери менен аны жок кылууну күтүп турушат! Шам жана башка исламий өлкөлөрдө күтүлүп жаткан мындай окуядан баарынан да орустар көбүрөөк коркушууда! Америка Сирияда маанилүү региондорго өзүнүн аскерий күчтөрүн жайгаштырган болсо да, орустар Ислам мамлекети тикеленишинен кооптонууда. Демек, Америка (Иракта болгондой) региондогу планына ылайык, Дамасктагы малай режимин бекемдеп алганга чейин Сирияда калат! 2018-жылы 16-апрелда АКШнын БУУдагы өкүлү: «Максадыбызга жетмейин Сириядан күчтөрүбүздү алып чыкпайбыз», - деди. Ошол эле күнү Ак үй президент АКШ күчтөрүн Сириядан мүмкүн болушунча тезирээк алып чыкмакчы экенин маалымдады! («Рейтер»).

2018-жылы 4-мартта мурунку тыңчы Сергей Скрипалдын өмүрүнө кол салынды. Британия жеринде жүз берген бул окуя Британия өкмөтүн кыжырдантты. 66 жаштагы полковник Скрипаль жана анын 33 жаштагы кызы Юлия Британиянын Солсбери шаарында соода борборунун жанында эсинен танган абалда табылды. Иликтөөнүн натыйжасында алар нерв-шал кылуучу газ менен ууланганы маалым болду. О.э. аларга жардам бермекчи болгон полиция кызматкери да жабыркаган. Белгилүү болгондой, Россия разведкасынын мурунку полковниги Сергей Скрипаль 2006-жылы Британия файдасына тыңчылык кылган деген айыптоо менен колго алынган. Кийин 2010-жылы бир тараптан Россия, экинчи тараптан АКШ жана Британия ортосунда болуп өткөн туткундарды алмаштыруу амалияты аркылуу Скрипаль Британияга өткөрүлгөн.

Британия премьер-министри Тереза Мэй парламентте сөзгө чыгып: «Күчтүү ыктымалга ылайык, полковник жана анын кызынын ууланышына Москва жообгер», - деп Россияны айыптады. Бирок, эл аралык саясатта, өзгөчө, эл аралык саясий майдандагы оюнчулардын бири эсептелген Британиянын тышкы саясатында кандай жаңылык жүз берди? Бул, ортого салына турган суроо. Халифалык мамлекети жок болгондуктан бүгүн Ислам Умматы –

айрыкча, Шам – эл аралык күрөштү жана кризистерди башынан өткөрүп, эң чоң зыян көрүүдө. О.э. ал соккулар артынан соккуларга учурап, өз каны, малы жана намысы менен үлкөн төлөм төлөөдө. Исламий өлкөлөрдө таасир жана кызыкчылык үчүн алып барылган эл аралык күрөшкө кирген Россиянын аралашуусунан биринчи кезекте Европа жана эски колонизатор Британия зыян көрдү.

Жогорудагы суроого жооб – Британиянын Европа Союзунан чыгышынын, ал жердеги саясат жүгүнөн кутулушунун о.э. ыфлас капиталист кимсе жана мүнөзү бузук, саясатты түшүнбөгөн айлакер соодагердин Ак үйгө келишинин артында турган болсо ажеб эмес. Трамп АКШ Экинчи дүйнөлүк согуштан бери алып барган саясаты доорунда т.а. эски колонизатор Европаны Ислам өлкөлөрүнөн кууп чыгарып, ал жердеги боштукту толтуруу саясаты доорунда бийликке келди. Шек-күмөнсүз, Трамптай кимсенин АКШ бийлигинин башына келиши бул мамлекеттин кулап бара жаткан аламаттарынын бири! Айтымдарга караганда, мурун мындай абал Америкада кездешпеген. АКШ Федералдык тергөө бюросунун мурунку башчысы Жеймс Куми маалымат каражаттарынын бирине мындай деген: «Трамп президент болууга ахлакий жактан жараксыз кимсе!».

Таасир талашкан эл аралык күрөштө британиялыктар АКШдагы соңку (2016-жылы ноябрда) болуп өткөн президенттик шайлоодо Трамптын кампаниясын орустар менен байлаган байланышты ачыктады. Британияда чыккан «The Guardian» гезитине ылайык, «GCHQ» разведка агенттиги АКШ президенти Дональд Трамп менен Путин ортосундагы байланышты биринчи болуп ачыктаган. Гезитте «GCHQ» разведка агенттиги жашыруун тыңшоо аркылуу бул байланышты аныктоого урунбаганы айтылып: «Бу алака атайылап өткөрүлгөн амалият натыйжасында эмес, адаттагы тыңшоо амалияттары маалында бети ачылган», - делет. Гезитке ылайык, Британия разведкасы бул ишти билген соң ал жөнүндө америкалык кесиптештерин президенттик шайлоо кампаниясы маалында эле хабар кылган. Бул окуядан алты ай өткөндөн кийин Германияда, Эстонияда, Польшада, Австралияда, Канадада, Жаңы Зеландияда, Голландияда жана Францияда бул жөнүндө сөздөр айтыла баштады. Ушуну да эске салуу зарыл, президент Трамп «Твиттерде» мурунку президент Обама анын үстүнөн тыңчылык кылган деп айыптап, Обама Нью-Йорктогу Трамп Мунарасында

(Трамп-тауэрде) жашыруун тыңшоо өткөрүү үчүн Британиянын «GCHQ» разведка агенттигине кайрылганын айткан.

О.э. гезитте АКШ Федералдык тергөө бюросу (ФТБ) жана Борбордук разведка башкармалыгы (БРБ) АКШдагы соңку шайлоодо орустардын аралашуусу туурасында өткөргөн иликтөөлөрдө Британиянын «GCHQ» разведка агенттиги өзгөчө роль ойногону жана бул ишке өз салымын кошкону ачыкталып: «Британиянын бул ачыкка чыгаруу ишине Вашингтон абдан солгун мамиле билдирүүдө», - делет! Ошол кездеги БРБ башчысы Жон Бреннан АКШ Конгрессиндеги эки партиянын абройлуу жообтууларынан түзүлгөн «сегиздик» комиссиясына жашыруун отчетту сунуштаган. Бреннан Трамп Кремль тарабынан каржыланган болушу мүмкүндүгү туурасында маалыматтарды ачыктаган. Анын отчету ички иликтөө артынан сунушталып, отчет чет элдик разведкага, өзгөчө, Британиянын «GCHQ» разведка агенттигине таянган. Ушуну айтуу зарыл, Бреннан Конгресстеги жообтууларга бул маселеде чет элдик разведкага таянганын айтпаган. («i24news.tv»). Маселе өтө назик болгондуктан, Британиянын «MI6» разведка кызматы менен АКШнын БРБ кызматынын жетекчилери деңгээлинде Трамптын шайлоо кампаниясы менен орустардын (Путиндин кылмышкер тобунун) байланышы жөнүндө маалымат алмашкан.

Британиялыктар Америкадагы коомчулукту (саясий, маалымат жана разведка чөйрөлөрүн) Трамп жана анын шайлоо кампаниясы Россия (Путин) менен алака кылганы, Россиянын бул шайлоого аралашканы жөнүндөгү далилдерге ишендире алды. Мунун артынан бул маселе боюнча чындыкты аныктоо жараяны башталды жана массалык маалымат каражаттары, негизинен, АКШ маалымат каражаттары Трамп, Ак үйдөгү анын жакындары жана аларга тиешелүү бардык нерселер жөнүндө тынбастан сүйлөп жатат. Жада калса, Трамп массалык маалымат каражаттарынан өзүн алып качып, коом менен байланышууда «Твиттерден» файдаланып калды! Конгресстеги демократтар республикачы кесиптештерин Трамптын жакындары менен орус разведкасы ортосундагы байланыштар жана Москванын АКШ президенттик шайлоосуна аралашуусу боюнча иликтөөнү кечендетүүнүн акыбети жаман болушунан эскертишти.

АКШ Конгресси жана ФТБ хакердик чабуулдар, Трамп кампаниясы тобунун алакалары боюнча иликтөө өткөрүү үчүн

комиссия түздү. Ага карабастан, Россия тышкы иштер министри Сергей Лавров 2017-жылы март айында билдирүү берип Трамп кампаниясы тобу менен орус жообтуулары ортосундагы алакалар тууралуу күмөндөр курулай сандырактан башка нерсе эмес деди!

Трамп бийликке келгенден тартып Ак үйдө жана АКШ коопсуздук кызматында тынымсыз иштен алуулар болууда. Бул болсо, иликтөө акыбетинде Трамп жана анын тобунун такдыры олуттуу кабатырлануу астында калганына ачык-айкын далалат кылат. Орустар менен болгон жашыруун алакалар Трамптын эки эң жакын жардамчыларынын иштен алынышына алып келди. Мындан тышкары, Трамп өзү кызматтан алгандар, анын чаташ саясаты себептүү же мындай саясаттын акыбеттеринен коркуп отставкага чыккандар бар. Негизи, бул маселе тууралуу журналисттик жана АКШ тергөө кызматтарынын иликтөөлөрү дале уланууда. 2017-жылы мартта «Нью-Йорк Таймс» гезити Трамп жеңип чыккан шайлоого Россиянын аралашкандыгы туурасында өткөрүлгөн иликтөө жөнүндө макала жарыялады. Макалага ылайык, өткөрүлгөн иликтөөдө АКШ Федералдык полициясынын «Кремль өзүнүн разведка амалияттарын хакерлерден алынган маалыматтарга ылайык тартиптештирет» деген сөзү орун алган. Бул, орус хакерлери Хиллари Клинтон кампаниясынын маалыматтарына жеткени, аларды «Викиликс» сайтына көчүрүп беришкени, «Викиликс» сайты аларды басып чыкканы, ошентип Клинтондун шайлоодогу позициясына терс таасир кылганы туурасындагы сөздөрдү тастыктоодо.

Бул иликтөө маселесине канчалык терең кирген сайын, бул нерсе Трампка басым кылып, анын ички жана тышкы саясатын солгундатууда.

Ички саясатты алып карай турган болсок, туура, Трамп АКШ үчүн көптөгөн пайдаларды алып келди. Мисалы, Трамп экономикалык протекционизм саясатын – т.а. «биринчи Америка» саясатын – колдонду, Саудия жана Фарс Булуңу мамлекеттерин Америка аларды коргоп жатканы үчүн акча төлөттүрдү о.э. эл аралык уюмдарга, мамлекеттерге берип жаткан Америка жардамдарын кыскартты же токтотуп койду. Бирок, ага карабастан, анын башкаруусу а дегенде эле иммиграция, курал алып жүрүү жана башка көптөгөн маселелердеги саясатына каршы демонстрациялар менен башталды жана токтой элек. Көчөлөрдө

курал кеңири жайылышына каршы студенттер өткөрүп жаткан демонстрациялар муну ырастап турат!

Тышкы саясатты ала турган болсок, Трамп жетекчилигине карата абал өтө чаташ жана проблемалуу: биринчи номурдагы экономикалык атаандаш Кытайды блокада кылуу максатында орустар менен жакындашуу жана бүткүл Европага, өзгөчө, Британияга сокку берүү сыяктуу саясаттар Америкага кыйынчылыктардан башка нерсени алып келбеди! Британия бүткүл Батышты Россияга каршы тукурган соң Трамп Россия менен мурункудай мамиле кыла албай калды. Ар сафар ФТБ башчысы Роберт Мюллердин жетекчилигинде атайын иликтөө башталганда Трамп орустар менен алакасы жаман экенин ырастоого урунуп келет! АКШнын эсминец кемелери 2017-жылы 7-апрель күнү Сириянын Хан Шайхун шаарындагы химиялык кыргынга жооб иретинде Шаират аскерий аэродромуна жетимишке жакын ракета соккуларын берди. Негизи, Хан Шайхунда мурун да, кийин да эч кандай химиялык курал колдонулган эмес. Бул жагдай орустарды тынсыздантып койду. Анын артынан Сочи конференциясы оңунан чыкпады. Белгилүү болгондой, Сирия оппозициясы Американын талабы менен бул конференцияга катышпады. Кийин Америка самолёттору орустарды бомбалашы акыбетинде 200 чакты жалданган орус согушкерлери набыт болду. Буга жооб иретинде орустар Башар Асад армиясын Гутага алып киришти. Акыбетте, Американын-Трампын орустар менен болгон алакасы өкүлдүк деңгээлге айланды. Т.а. Сирияда болуп жаткан окуялар менен Американын региондогу (негизинен, Түркия жана Иран сыяктуу) өкүлдөрү шугулдана турган болду. Путин жакында Түркияга сафар кылып, Анкарада үчтүк (Эрдоган, Руханий жана Путин) жолугушуусун өткөрүшү жардам көрсөтүү максаттарына гана багытталган. Муну Шам козголоңун токтотуп, жок кылуу боюнча өз кожоюндары болгон Америкага кызмат кылуу жолугушуусу десе болот.

АКШ жетекчилигин туңгуюкка салууда Британиянын ролу даана байкалып калды! Британия айрым маалыматтарды жана билдирүүлөрдү өзүнүн коопсуздук кызматтары аркылуу массалык маалымат каражаттарына жана тергөөчүлөргө жеткирип, Трампын айланасындагы адамдар жөнүндө шектенүүлөрдү файда кылды. Трампын АКШ коомчулугун башкаруу услуги, айрым үй-бүлө мүчөлөрүн Ак үйгө алып келиши, күйө баласы Кушнер жана кызы

Иванка сыяктууларды өзүнө кеңешчи кылып дайындашы о.э. Кушнердин Саудияда атайын өкүл катары аракет кылышы, Кушнер мураскер канзада Мухаммад ибн Салман менен жашыруун жолугушуу өткөргөн соң, саудиялык амирлердин камакка алынышы, Мухаммад ибн Салмандын сөздөрүн Абу Даби канзадасы Мухаммад ибн Зайид ачыкка чыгарышы... Федералдык тергөөчүлөрдүн көзүн ачты, алар этибарды Кушнер жана Трамп үй-бүлөсүнө көбүрөөк карата баштады. Трамп үй-бүлөсүнүн мындай иш-аракеттери тергөөчүлөрдө бул үй-бүлө мамлекет кызыкчылыгынан пайдаланып, финансылык келишимдерди өз шериктеринин файдасына түзүүдө деген күмөндү пайда кылды. Роберт Мюллер АКШ Мамлекеттик департаментинен Трамп компанияларынын «Deutsche Bank» менен болгон мамилелери жөнүндө түшүндүрмө берүүнү талаб кылды. Анткени, бул банк негизинен Россиядагы кылмышкер жетекчилердин акчаларынын изин жашырууда аралашкан. «Deutsche Bank» «NBC» каналына Трамп туурасындагы маалыматтар банктан талаб кылынганын, банк өзүнүн финансылык вазыйфаларына олуттуу карап жатканын, тергөөлөр жана иликтөөлөр үчүн бул маселеде кызматташууну улантышын баса белгиледи. Айтымдарга караганда, мурунку улуттук коопсуздук кеңешчиси Майкл Флинн АКШ президенттик шайлоо кампаниясында Трамп Россия элчиси аркылуу орустар менен алака кылганын иликтеп жаткан ФТБнын тергөөчүсүн жалган сүйлөп жатат деп айыптады. О.э. Флинн бул алакалар туурасында көрсөтмө берүүгө дар экенин билдирди.

Ушул күндөрдө Трамп Россия менен болгон мамилесин атайылап бузуп жатканы көрүнүп турат. Белгилүү болгондой, эл аралык даражада тыюу салынган зарин жана хлор Гута калкына каршы колдонулган. Трамп орустар менен мамилени курчутуу үчүн бул маселеден файдаланды! Трамп орустарды кыйыр түрдө айыптады. О.э. Трамп орустар менен атайылап мамилени бузуп, маалымат каражаттары аркылуу саясий кескиндикти курчутууда. Мунун натыйжасында эл аралык коомчулукта Сирия маселесинде Россия менен Американын кагылышуусу турган кеп деген фикир пайда болду!

Химиялык заттардан уулануу белгилери Дума шаарында беш жүз кишиден аныкталды жана алардын жетимиштен ашууну шахид болду. Трамп Сирияны – орустар коргой албай турган – эң жаңы куралдар менен бомбалайбыз деп Башар режимине эмес, көбүрөөк

орустарга карата айтты. АКШ коргоо министрлигинин хабарына ылайык, 2018-жылы 14-апрель күнү Сирия убакты менен таңда АКШ-Британия-Франция күчтөрү өлкөнү бир саат бомбалап, аскерий объектилерге карата жүздөн ашуун ракета соккуларын берди. Белгилүү болгондой, бул объектилердин көпчүлүгү химиялык куралдарды иштеп чыккан заводдор эмес. Бул сокку Сирия режимине карата аскерий түстө болгон болсо, Россияга, өзгөчү жеке Путинге саясий сокку болду! Соккулардан үч күн мурун 2018-жылы 11-апрелде берилган эки тараптын билдирүүлөрү төлөмүн мусулмандар төлөп жаткан эл аралык сахнаны көрсөтүп турат. Алардын айрымдары:

– Трамп билдирүүсү: «Биздин Россия менен болгон мамилебиз болуп көрбөгөндөй жаман абалда!»;

– Трамп билдирүүсү: «Өз калкын кырып, андан ырахат алып жаткан айбан менен шерик болуу Россия үчүн дурус эмес!»;

– Трамп билдирүүсү: «Жаңы жана акылдуу ракеталарыбыз Россияга сокку берет!»;

– Трамп билдирүүсү: «Россия менен болуп жаткан проблемаларыбыздын көпчүлүгүнө Мюллердин бузгунчу жана жалган иликтөөлөрү себеб»;

– АКШ тышкы иштер министрилигине талапкер Майк Помпеонун билдирүүсү: «Россияга карата жумшак мамилебиз бүтү!»;

– Россия Думасындагы коргоо комитетинин башчысы: «Вашингтон жооб кайтаруу үчүн өз мүмкүнчүлүктөрүбүздү ишке салуубузга мажбур кылбайт деген үмүттөмүн»;

– Коопсуздук Кеңешиндеги Россия өкүлү: «Өкүнүчтүүсү, биз (Коопсуздук Кеңеши жыйынында) Вашингтон абдан согушту жакшы көрөт деген сөздү уктук»;

– Россия тышкы иштер министрлиги: «Акылдуу жаңы ракеталар мыйзамдуу өкмөттөргө эмес, террористтерге багытталышы керек».

Трамп жетекчилиги Сирияда химиялык курал колдонулганына аскерий чабуулдар менен жооб берери жөнүндө тынымсыз билдирүүлөрдү берди. Бул, ушуну ачык-айкын көрсөтүп турат, бул билдирүүлөр Башар Асаддын аскерлери сокку бериле турган объектилеринен чыгып кетүү үчүн сигнал болгон. АКШ аракет кылбай жатканынын себебин Россиянын БУУ жана Коопсуздук Кеңешиндеги veto укугуна шылтады: «Сирия маселесинде

Путиндин өкмөтү эң кеминде алты жолу колдонгон veto биргелешкен аракеттерибизди жокко чыгарды», «Россия ветосу Сирия режими эң жырткыч куралдарды колдонушуна жашыл чырак болуп кызмат кылды», «Химиялык чабуул жана ага каршы жооб – Россия өз убадасын аткарбаганынын акыбети». Трамп жетекчилиги Россиянын veto укугун шылтоолоп бул жаатта чечим кабыл алууну атайын кечендетип келди. Америка ушинтип Асад режимине бул түрдөгү куралды колдонуусуна жол ачты, бул жөнүндө Трамп да, АКШнын БУУдагы өкүлү Никки Хейли да соккудан мурун да, кийин да ооз ачкан жок. Алар «Соккулардан максат Асад режиминин химиялык куралдарынын запастарын жок кылуу», «Химиялык курал иштеп чыгуу үчүн фэйдаланылган негизги объектилерди жок кылуу», «Асад режимин адамзатка каршы кылмыштарды жасашына жол бербөө»... деген сыяктуу билдирүүлөрдү беришти!

Соккунун алдында 2018-жылы 11-12-апрелде АКШ жетекчилиги берген билдирүүлөр:

– Трамп: «Сирияга бериле турган сокку жакында болушу да, болбошу да мүмкүн!»;

– Ак үй: «Сирияга карата ыхтымалдагы сокку жөнүндө акыркы чечим кабыл алына элек».

Ушуну баса белгилөө зарыл, Россия өзүнүн жообтуулары жана дипломаттары аркылуу берген билдирүүлөрүндө бул окуяны сыфаттап, Британияны айла-амал оюн уюштуруп жаткандыкта айыптады:

– «Орус эксперттери топуракты анализден өткөрүп, текшерипти, бирок эч кандай химиялык затты табышпады»;

– «Сирияда химиялык курал колдонулганы маалымат үгүтүнөн жана провокациялык оюндан... башка нерсе эмес»;

– «Ал-Жазира» каналы, 2018-жылы 13-апрель: «Россия Британияны Чыгыш Гутада болгон окуяны ойлоп тапты деп айыптоодо».

Соккудан кийин Ак үйдөн мындай сөздөрдү уктук:

– Хейли: «Сирия режими өзүнүн наадандыгы менен биздин чечкиндүүлүгүбүздү сынап көрүүдө!»;

– Трамп: «Сирия режимине каршы уюштурулган аскерий соккулар жогорку деңгээлде аткарылды»;

– Трамп: «Химиялык куралдарга соккулар берилди».

Британия жана Франция да ушул сыяктуу билдирүүлөрдү беришти. Ошол эле учурда, Сирия режими Дума калкы бүтүндөй

көчүрүлгөнүн, Чыгыш Гутаны толук кайтарып алууга даяр экенин жарыялады! Жада калса, Сирия режими Жаъфарий аркылуу: «Сирия өз келечегин чет мамлекеттер тарабынан белгиленишине таптакыр жол бербейт!», - деди. Адатта Батышка карата аракет кылбаган Россия Коопсуздук Кеңешиндеги өз өкүлү аркылуу мындай билдирүүлөрдү берди: «Вашингтондун иш-аракеттери эл аралык мамилелерди бузууга алып келет»; «БУУ уставы кылмышкерлерди (террористтерди) коргоо үчүн түзүлгөн эмес». Бул сөздөр сокку берилген күнү өткөрүлгөн Коопсуздук Кеңеши жыйынында айтылды. Путин: «Сириядагы кырдаалды курчутуу эл аралык мамилелерге терс таасир кылышы мүмкүн!», - деди. Орус байкоочуларынын бири мындай билдирүү берди: «Биз саясий, маалымат жана билдирүү өңүтүндө гана жооб кайтаруубуз мүмкүн!». Бул ушуну түшүндүрөт, Россия эл аралык майданда оюн арканынын бир учун кармап турган мамлекет катары же эл аралык даражада, өзгөчө, Сирия маселесинде өз салмагына ээ ири мамлекет катары көрүнүүгө талпынса да, бирок, бүгүн андан эмне талаб кылынып жатканын, Американын таасири астындагы региондордо Американын гана урухсаты менен аракет кыла алышын, айрыкча, Сирияда – күрөштүн бардык баскычында – Америка менен келишип аракет кылышы керектигин абдан жакшы түшүнүүдө!

Жогоруда аятылгандардан ушул нерсе айкын болууда, Вашингтондогу Ак үй ээси Трамп ар тараптуу курчоодо калган. Азыр ал президенттик шайлоодо орустар менен орноткон алакаларынын акыбеттеринен т.а. Мюллер иликтөөлөрүнүн акыбеттеринен кутулуу үчүн республикачыл консерваторлор фронтунан коргоо издөөдө. Ошол эле учурда, Түндүк Корея проблемасын чечүүгө жана Кытай таасирине каршы күрөшүүгө да даярданууда. Ошондуктан, белгилүү консерваторлордун бири болгон Жон Болтонду улуттук коопсуздук кеңешчиси кылып дайындады. Анткени, Жон Болтон менен Трамптын – айрыкча, Иран ядролук келишимин кайрадан карап чыгуу же аны бүтүндөй бекер кылуу маселесинде – фикири бир. Ошону менен бирге, Болтондун бул кызматка дайындалышы консерватор жана либералдар арасында республикачылардын позициясын бекемдейт. Эгер, президент Трамп Иран маселесинде Болтон долбоору боюнча аракет кылса, келечекте бул анын жетекчилиги үчүн көзүр картага айланат. Ушул аркылуу Трамп бардык

атаандаштарына басым өткөрө алат. Белгилүү болгондой, Ирандын ядролук программасында орустар да АКШнын маанилүү шериктеши.

Бул нерселерден ачык-айкын көрүнүп тургандай, Трамп Гутада химиялык курал колдонулган окуядан файдаланып, Россиянын Сириядагы ролун белгилеп бермекчи болууда. Трамп ушул аркылуу Шам жериндеги бейкүнөө катардагы мусулмандардын төгүлүп жаткан канынан саясий файдаларды алмакчы. Америка бул үчүн АКШ-Россия мамилелерин атайылап курчутууда, БУУ жана Коопсуздук Кеңеши мамлекеттерин аракетке келтирүүдө. Андан тышкары, Трамп ушул иштер жардамында иликтөө сыяктуу Америка ичинде анын жетекчилиги туш болуп жаткан проблемалардан коомчулукту чалгымкчы болууда. Өз кезегинде, Европа Союзунун оор жүгүнөн кутулган Британия АКШ саясатына таасир кылган күчтүү амалият өткөрө алды, себеби ФТБнын (Россиянын аралашуусу жөнүндөгү) иликтөөлөрү республикачыларды жана алардын башчысын силкинте алат. Ошондуктан, Трамп жетекчилиги эл аралык даражада кризистерди атайылап чыгарышы мүмкүн. Бул аркылуу Трампты ар тараптуу курчоого алган саясий, финансылык жана ахлакий бузукулуктан коомчулуктун этибарын чалгытууну көздөп жатат. А түгүл, жакында президент Трамп жаңы 11-сентябрга мухтаж экенин билдирди! □

АКСА МАСЖИДИН ЫФЛАС ЯХУДИЙЛЕРДЕН АЗАТ КЫЛУУ ЖОЛУ

Доктор Ахмад Базайб – Яман

Ушул тема муминдерди гана кызыктырат, себеби бул вахий хабарларда келген. Бул хабарларда мусулмандардын мындай абалга туш келиши, аны кантип чечүү керектиги, бул үчүн аларга сызып берилген жолдон чыкпашы, ушул жолдо гана чечим камтылганы айтылган. Арийне, муминдер алдында мунаса чечим, жамак салуу-оңдоо чечими же аклий чечимдердин баарына таптакыр орун жок экени, биз оболу мусулмандардын проблемаларын, кийин бүткүл дуня проблемаларын чечүү үчүн ушул жолдон басып, Аллах Азза ва Жаллага кулдук кылууубуз шарт экени баяндалат.

Яхудийлерге Аллахтын казабы болсун, Исламий Уммат алардан жетимиш жылдан бери азаб тартып келди, дале азаб тартууда. Яхудийлер Умматыбыздын ыйык жери болгон мубарак Акса масжидин тебелешти, Уммат перзенттерин өлкөдөн кууп чыгарышты, репрессия кылышты, камакка алып, өч алуу максатында кыйноого салышты, намысын тебелешти. Булардын баары бир жарым миллиарддан ашкан перзенти бар Умматка карата болду жана дагы эле болууда. Карагыла, Уммат көп экенине карабастан, жерде бузгунчулук жайып шүмшүндөп жүргөн бир ууч яхудийлердин алдында кишенделип турат.

Мен да мындай абал алдында башка мусулмандар катары шексиз бир нерсе жүз беришин күткөм. Куткаруучу келип, бизди күндөн-күнгө улам караңгылашып бара жаткан жашоодон куткарышын же Фалестина режими жана Хамас кыймылы яхудийлерди жеңишин үмүт кылгам. Же болбосо күтүлүп жаткан Махдий келип, бүткүл Ислам Умматын жана Масжидул Аксаны азат кылышын арзуу кылган элем. Ооба, мен жана башка көпчүлүк мусулмандар ушундай абалда элек. Кудум Акса маселеси бирөөнүн жообгерчилигинде болуп, мен дуа жана Фалестина калкына кайрымдуулук кылуудан башка чарам жоктой. Анткени, улама жана шайхтарыбыз ушинтип үйрөтүп, булардын баары Аллахтын буйругу менен чечиле турган нерсе экенин мээбизге куюшкан.

Бирок, мен Аллахтын фазилети жана рахматы менен Хизб-ут-Тахрирди тааныдым. Ал жашоомду бүтүндөй өзгөртүп жиберди. Хизб тирүүлүк, аалам, инсан жөнүндөгү жана алардын дуня турмушунан мурунку Вужудга жана дуня турмушунан кийинки

жашоого болгон байланышы жөнүндөгү Ислам фикирин ачык-айкын, тунук түшүндүрүп берди. Мага ушундай ниъматты берген Аллахка эсепсиз жана мубарак мактоолор болсун. Хизб мага жашоого эмне үчүн келгенимди ачыктап берди. Натыйжада, Аллах Азза ва Жалла мага милдет кылган вазыйфаны издедим, Аллах жана Расулунун буйругуна моюн сунуп, итаат кылуу ырахатын туйдум. Мурунку жашоомдон бүтүндөй башка жашоого кирип калдым жана бул жашоодо мурунку жашоомдо таба албаган абдан көп суроолорго жооб таптым. Мен Ислам Умматынын бир бөлүгү экенимди түшүндүм.

Мурунку жашоомдо мени ойлонткон суроолордун бири, негизинен, Аксаны азат кылуу маселеси эле. Анткени, душмандар жана алардын малайлары бизди үндөп келген, дале үндөп жаткан чечимдердин каталыгы, реалдуулукка жана акылга сыйбаганы мени тажатты. Мен алар чыныгы чечим эмесин сезет элем. Даъватты желкеме артуу аркылуу Аксаны кантип шарый тарикат менен азат кылуу керектигин – Аллахтын фазилети менен – билдим. Бул тарикат үчүн, мен жана Хизб ут-Тахриртеги бардык бурадарларым, Аллах Азза ва Жаллага кулдук кылып, Ислам жана мусулмандарга хидаят, нусрат жана жеңиш беришин сурайбыз.

Аксага жана аны кафир нажас яхудийлерден азат кылуу жөнүндөгү шарый нусустарга кайрылсак, фикрат да, тарикат да ачык-айкын болот, бул проблеманы чечүү үчүн аларды ээрчүүбүз зарыл.

Бул маселе жөнүндө шарый нусустар көп. Мен жетиштүү далил болот деп эсептеген нусустарды көрсөтүү менен чектелемин:

Хак Субханаху ва Таала Исро сурасында мындай дейт:

﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿١﴾
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ
وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴿٢﴾ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ
وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٣﴾ إِنَّ أَحْسَنَكُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ۖ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ﴿٤﴾ فَإِذَا جَاءَ
وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْتَفْؤُا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبَرُوا ﴿٥﴾ مَا
عُلُوًّا تَبِيرًا ﴿٦﴾ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۖ وَإِنْ عُدتُمْ عُدتْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالشِّرِّ دُعَاءَهُ بِالْحَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنَ ۗ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۗ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانَةٌ تَفْصِيلًا﴾

«Биз Бану Исраилге ал Китебте: «Силер жер үстүндө шексиз эки ирет бузгунчулук кыласыңар жана абдан текеберленесиңер», деп хабар бердик. Анан, ошолордун биринчисинин убагы келгенде Биз силерге зор күч-кубатка ээ пенделерибизди жөнөттүк. Алар силердин короо-жайларыңарга аралап киришти. Убада ушинтип орундалды. Кийин Биз силерге алардын үстүнөн бийлик бердик жана мал-дуня, бала-чака менен жардам берип саныңарды көбөйттүк. Силер жакшы амалдарды кылсаңар өзүңөр үчүн, жаман амалдарды кылсаңар да өзүңөр үчүн. Анан, качан кийинкисинин убак-сааты келгенде (пенделерибиз) жүзүңөрдү кара кылуу, биринчи ирет киргендей эле Масжидул (Аксага)га кирип, баарысын кыйратуу үчүн (жибердик). Балким Роббиңер силерге ырайым кылар. Эгер кайрадан эле мурункуга кайтсаңар, анда Биз да кайтабыз. Биз кафирлер үчүн жаханнамды зындан кылдык. Албетте, Куръан эң туура жолго хидаят кылат жана жакшы амалдарды кылган муминдерге чоң ажр-сыйлык бар экенинин хуш-хабарын берет. О.э. ахыретке ишенбегендерге жан чыдагыс азаб даярдап койгонбуз. Инсан жакшылык сурап дуа кылгандай жамандык тилеп да жаман дуа кылат. Инсан шашкалак. Биз түн менен күндүздү эки белги кылдык. Караңгылыкты түндүн белгиси кылдык. Күндүздүн белгисин болсо, Роббиңерден фазилет мархамат тилешиңер о.э. жылдардын санагын жана эсепти билишиңер үчүн жарыктык кылдык. Жана бардык нерсени иреттүү баян кылдык» [17:4-12]

Бул аяттардын тафсири Аксанын шарыйй түрдө азат кылуунун тарикатын баян кылууда:

Аллах Талаанын:

﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾

аятындагы **قَضَيْنَا** сөзү хукм кылдык, жазып-белгилеп койдук маанисин билдирет. Бул жерде хабар кылдык маанисинде келген. Буга Аллах Талаанын « **إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ** *Бану Исраилге*» деген сөзү далил. Анткени Аллах « **فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ** *Бану Исраил туурасында*» дебеди, « **عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ** *Бану Исраил үстүнөн*» да дебеди.

« **فِي الْكِتَابِ** *Китебте*» дегени Лавхул Махфузду түшүндүрөт. Тоорот экени да айтылган. Бирок, бул жерде Куръани Карим жөнүндө болуп жатат. Буга далил – өтмүштө болгон окуя эмес, келечекте боло турган окуя хабар кылынып жатканы. Анткени Аллах Таала « **لَتُقْسِدَنَّ** *шексиз эки ирет бузгунчулук кыласыңар*» деп жатат. Алар бузгунчулукту ушул аяттар назил болгондон кийин кылышат, мурун эмес. Бул болсо, бизди Бану Исраил ушул аяттар назил болушунан мурун абдан текебердикке барышы жана башка коумго зомбулук кылышы жөнүндөгү бардык тафсирлерден четтетет.

﴿لَتُقْسِدَنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا﴾

«*Силер жер үстүндө шексиз эки ирет бузгунчулук кыласыңар жана абдан текеберленесиңер*». Бул жерде Аллах Субханаху ва Таала келечекте Бану Исраил жер үстүндө канча ирет бузгунчулук кылышын, бул көп эмес, эки ирет болушун баяндоодо. О.э. абдан текебердик деп бузгунчулуктун көрүнүшүн белгилөөдө. Абдан текебердик дегени Бану Исраил башка коумдорго өз таасирин өткөрүшүн, алардан жогору турушун билдирет.

﴿فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ أُولَٰئِهِمَا﴾

«*Анан, ошолордун биринчисинин убагы келгенде ...*» т.а. качан яхудийлер жер үстүндө бузгунчулук кылып, башка коумдор арасында таасирлүү жана жогору болушканда « **بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ** *Биз силерге*» т.а. эй Бану Исраил, жер үстүндө бузгунчулук жайып жатканыңарда силерге « **عِبَادًا لَنَا** *пенделерибизди*» т.а. жалгыз Аллахка кулдук кылгандарды жөнөттүк деп жатат. Т.а. Аллах Таала жалгыз Ага гана кулдук кылып, жер үстүндөгү ар кандай бузгунчулукту жок кыла турган жана Аллахка гана итаат кыла турган адамдарды жөнөттүк.

﴿أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾

«*... зор күч-кубатка ээ пенделерибизди жөнөттүк*». Күч-кубат ээлерине каршы туруу мүмкүн эмес. Анткени, алардын күч-кубаты

Аллахка болгон ыймандан күч алып турат, Аллах Субханаху ва Таала аларга шексиз нусрат, жардам жана жеңиш беришине ишенишет. О.э. алар Аллахка итаат кылуу, буйруктарына моюн сунуп, кайтарууларынан четтөө менен Аллахка жардам берип жатышканына, муну менен нусратка шексиз жетишине ишенишет.

﴿فَجَاسُوا خِلَلِ الدِّيَارِ﴾

«Алар силердин короо-жайларыңарга аралап киришти». Т.а. бул кубат ээлери Аллахтын бузгунчу душмандарын издеп Бану Исраил жерлеринде аралап жүрүшөт. Бул кудум согуштан кийин өткөрүлгөн тазалоо амалиятына окшойт.

﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾

«Убада ушинтип орундалды». Т.а. бул убада анык. Анткени, ал ар бир нерсени жараткан Аллахтын убадасы. Бул убада жүзөгө чыкты. Бану Исраил Расуллалах ﷺ менен сахабаларына каршы согушууга жана өлтүрүүгө тил бириктирүү аркылуу биринчи ирет бузгунчулук кылды. Ошол кезде алар саясий, аскерий жана экономикалык жактан башка коумдор арасында таасирдүү эле. Алар ушул таасирлеринен файдаланып жер үстүндө бузгунчулук кылуу максатында хак ээлеринин даъватын жок кылууга тил бириктиришти. О.э. алар хакка каршы согуш алып барып, батылды үстөм кылуу үчүн бардык саясий, аскерий жана экономикалык мүмкүнчүлүктөрүн ишке салышты. Бул, алардын биринчи бузгунчулугу эле. Ошодо Аллах Таала аларга Өзүнүн кулу болгон Ислам Уматын – Расуллалах ﷺ ды жана сахабалар ﷺ дарды жиберди. Алар Бану Исраил журттарын аралап, жер үстүндө бузгунчулук кылып жаткан яхудийлердин текебердигин жок кылышты.

﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾

«Кийин Биз силерге алардын үстүнөн бийлик бердик жана мал-дуня, бала-чака менен жардам берип саныңарды көбөйттүк». Хак Субханаху ва Таала Бану Исраил кайра дагы Ислам Уматынан үстөм болуп, ушул аркылуу экинчи бузгунчулукту жасоо менен Аллахтын убадасы жүзөгө чыгышын, яхудийлер биринчи иреттегиден сан, аскерий жана саясий жактан көбүрөөк жана күчтүүрөөк болушун хабар кылууда. Бул биздин бүгүнкү ахвалыбыз. Бүгүн яхудийлер бузгунчулук-зомбулукта

чектеш чыгышты. Бардык мамлекеттер ушул яхудийлерге жардам берип, колдоп-кубаттап жатышат. Анткени, яхудийлер мусулмандардын касташкан душманы. Ошондуктан, бул мамлекеттер яхудийлерди мусулмандарга каршы коюп жатышат. Алар яхудийлерди колдоп, аларды ыраазы кылууга жана алар менен мамилелерди нормалдаштырууга урунушууда. Ушул аркылуу, алар биринчи кезекте өздөрүнө болгон яхудийлердин жамандыгын токтотуп, экинчиден алардын жамандыгын мусулмандарга каршы багытташууда. Бүгүн Ислам жана мусулмандарга каршы аёосуз күрөштөрдүн жана кафирлердин зомбулуктары артындагы жашыруун күч яхудийлер экенине күбө болосуң. Бану Исраилдин экинчи бузгунчулугу ушул.

﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾

«Силер жакшы амалдарды кылсаңар өзүңөр үчүн, жаман амалдарды кылсаңар да өзүңөр үчүн». Бул жерде Аллах Таала яхудийлерге жерде бузгунчулук кылуудан тыйылуу үчүн убакыт-мүмкүнчүлүк берүүдө, бузгунчулук кылуунун акыбетинен эскертүүдө.

﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾

«Анан, качан кийинкисинин убак-сааты келгенде». Ушул жерде өзгөчө маани берүүгө ылайык нерсе бар. Т.а. Аллах Субханаху баштапкысында *أولاًهُمَا* деген болсо, кийинкисинде *ثانيهما* дебеди, *وَعْدُ الْآخِرَةِ* деди. Бул болсо, экинчиси жана акыркысы дегенди түшүндүрөт. Бул, яхудийлердин бузгунчулуктары жана текебердиги эки ирет болот, бири Расуллалах ﷺ заманында, экинчиси жана акыркысы Акса масжиди жана анын тегереги басып алынган заманда болот деген түшүнүгүбүздү тастыктоодо.

﴿لِيَسْتَفْئُوا وُجُوهَكُمْ﴾

«(пенделерибиз) жүзүңөрдү кара кылуу ...» т.а. мусулмандар силерди өлтүрүү жана туткунга алуу менен жүзүңөрдү капа кылат.

﴿وَلْيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾

« биринчи ирет киргендей эле Масжидул (Аксага)га кирип». Бул жерде да этибарга ылайыктуу нерсе бар. Ал да болсо, Хак Субханаху ва Талаа биринчи бузгунчулукта Акса масжидине кирүүнү айтпаганы. Бул болсо, китеб Куръани Каримди түшүндүрөт

жана эки бузгунчулук Куръани Каримдеги ушул аяттар назил болгондон кийин жүз берет деген сөзүбүздү ырастоодо. Т.а. мусулмандар Акса масжиди жана анын тегерегиндеги мубарак жерди өз журтуна кошуп алышат. Бул окуя Умар ибн Хаттаб رضي الله عنه заманында Абу Убайда رضي الله عنه командачылыгынын тушунда болду. Кийин Акса масжидин яхудийлер экинчи ирет басып алышат. Бул сафар яхудийлерди экинчи жана акыркы жолу кыйратууга Масжидул Аксаны азат кылуу да кошулат. Ошондуктан, ушул аятта Акса масжиди яхудийлерден азат кылынышы баяндалууда. Демек, Акса масжидин яхудийлердин ыфластыгынан азат кылуу жана мамлекетин кулатып, алардын текебердигине түбөлүк чекит коюу үчүн – инша Аллах – жакында Масжидул Аксага кирип барабыз.

﴿وَلْيَتَّبِعُوا مَا عَلَّمُوا تَتَّبِعُوا﴾

«*баарысын кыйратуу үчүн*». Т.а. зор күч болуп яхудийлерди бүтүндөй жок кылуу үчүн, яхудийлер болсо кайра мурунку ахвалына кайтышы үчүн мусулмандарды жиберебиз. Бирок, яхудийлер өз кубатын кайтаруу үчүн ооматсыз аракет кылышат. Яхудийлер өзүлөрүнүн табиятына ылайык, проблемаларды жана тоскоолдуктарды чыгара беришет. Бирок, Аллахтын кулдары алардын арамзалыгына каршы – Аллахтын фазилети, нусраты жана жардамы менен – сак турушат, мусулмандар карамүртөздүктү уясында жок кылышат.

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُم﴾

«*Балким Роббиңер силерге ырайым кылар*». Бул – Аллахтын улуу ырайымы. Эгер, яхудийлер итаат кылып, Аллахтын буйруктарына амал кылышса Аллах Таала аларга ырайым кылууну каалоодо.

﴿وَإِنْ عُدْتُمْ عَدَا﴾

«*Эгер кайрадан эле мурункуга кайтсаңар, анда Биз да кайтабыз*». Жогоруда айтылгандай, яхудийлер саткын жана арамза калк. Бирок, бул жолкусунда Аллах аларга ооматсыздыкты белгилеп койгон т.а. Өзүнүн мумин кулдарынан болгон кошуунун Бану Исраилге өкүмдар кылууну белгилеп койгон. Эгер, яхудийлер текебердик жана бузгунчулукка кайтышса, Аллах аларга Өзүнүн пенделерин өкүмдар кылып, карамүртөздүгүн жана айла-амалдарын жок кылат.

﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾

«Биз кафирлер үчүн жаханнамды зындан кылдык». Бул – ар бир кафирдин акыбети.

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ

لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿ۙ﴾ وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾

«Албетте, Куръан эң туура жолго хидаят кылат жана жакишы амалдарды кылган муминдерге чоң ажр-сыйлык бар экенинин хуш-хабарын берет. О.э. ахыретке ишенбегендерге жан чыдагыс азаб даярдап койгонбуз».

Бу аяттарга кошумча, бир канча хадистер да бар, алар Аксаны ар бир ашкере жана жашыруун нерселерди билген Аллахтын тарикаты-жолу менен гана азат кыла алуубузга далалат кылат. Т.а. бул жол – мусулмандар яхудийлерге каршы согушуусу, аларды өлтүрүшү, мамлекетин кыйратып, жер үстүндөгү текебердигин жана бузгунчулуктарын бүтүндөй жок кылышы.

Исхак ибн Ибрахим Журайрдан, ал Умрон ибн Каькаадан, ал Абу Зуръадан, ал Абу Хурайра رضي الله عنه дан риваят кылышында, Расуллалах صلى الله عليه وسلم айтат:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقَاتِلُوا الْيَهُودَ، حَتَّى يَقُولَ الْحَجْرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ: يَا مُسْلِمٌ، هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتُ فَاقْتُلْهُ»

«Яхудийлерге каршы согушмайынча, артына яхудий жашынып алган таш: «Эй мусулман, артымда яхудий турат, аны өлтүр», демейинче кыямат болбойт». (Бухарий риваяты).

Кутайба ибн Саьд Яькубдан т.а. ибн Абдурахмандан, ал Сухайлдан, ал атасынан, ал Абу Хурайра رضي الله عنه дан риваят кылышында, Расуллалах صلى الله عليه وسلم айтат:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ، حَتَّى يَخْتَبِئَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجْرُ أَوْ الشَّجَرُ: يَا مُسْلِمٌ، يَا عَبْدَ اللَّهِ، هَذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ، إِلَّا الْعَرَفَةَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ»

«Мусулмандар яхудийлерге каршы согушуп, аларды өлтүрмөйүнчө жана яхудийлер бак-дарак жана тоо-таштар артына жашынып алганда, бак-дарак жана тоо-таштар: «Эй мусулман, эй Аллахтын кулу, мына артымда яхудий турат, келип аны өлтүр», - демейинче кыямат болбойт. Бир гана гаркад дарагы андай дебейт, анткени ал яхудийлердин дарагы». (Муслим риваяты).

Ушул суроо турат: жеке адам, кыймыл жана мамлекет катары яхудийлер менен болгон мурунку кагылышууларыбызда эмне үчүн аларды жеңе албадык? Мунун жообу жогорудагы аяттарда жана көптөгөн хадистердин арасынан болгону экөөсү гана көрсөтүлгөн хадисте ачык-айкын көрүнүп турат. Жогорудагы аяттар качан Аллахка кулдук кылсак, ошондо яхудийлерди жеңишибизди баяндоодо. Хадистер болсо, Мухаммад мустафа ﷺдын «согушмайынча» деген сөзү мусулмандарды назарга алганын т.а. эй мусулмандар деп баарыбызга айтылганын баса белгилөөдө. Хадисте таштын: «Эй мусулман, артымда яхудий турат, аны өлтүр» деген сөзү да ушул нерсе түшүндүрүүдө. Биз болсо, яхудийлерге каршы улутчулдук жана жахилият байрактары астында, бытыранды абалда согуштук. Аларга каршы Укоб байрагы астында баарыбыз биригип, Аллахтын Китеби жана Расулунун суннаты негизинде башкаруу шарты менен кулак салып, итаат кылууга байъатташкан бир эр кишинин жетекчилиги астында согушпадык.

Азыркы абалыбызга назар салсак, Аллах Талаанын – бирөөсүнөн тышкары – бардык хак убадалары көрүнүп турат. Мисалы, яхудий вужудун о.э. бул мамлекет жерде текебердик жана бузгунчулук кылып жатканын, Хак Субханаху ва Таала хабар кылгандай, яхудийлердин мал-дунясы, бала-чакасы көбөйгөнүн көрүп турабыз. О.э. яхудийлер Акса масжидин басып алып, кургактык жана деңиздерде бузгунчулук кылып жатканына күбө болуп жатабыз. Аллахтын убадасындагы бир нерсе гана жок болуп жатат – адашкан яхудийлерди жеңүү үчүн мусулмандардын бир вужуду жок болууда. Мусулмандар Пайгамбарлык минхажы негизиндеги рошид Халифалык мамлекетинде биригишсе гана алардын бир вужуду файда болот. Ушул мамлекет вахий аркылуу хабар кылынган жана бытыранды мусулмандарды исламий армияларга жетекчилик кылган бир халифа жана Расулунуллах ﷺдын роясы болгон бир байрак астында жамдоо үчүн тикеленет деп айтылган.

Эй муминдер!

Кимде Акса масжидин азат кылуу каалоосу болсо, ушул Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Кимде Исламга мухаббат болсо, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким мусулмандардын биригүүсүн кааласа, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким төгүлүп жаткан мусулман канын токтотмокчу болсо, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким

мусулмандардын тебеленип жаткан намысын коргоону кааласа, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким мусулман өлкөлөрүн азат кылууну көздөсө, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким мусулмандарды колонизаторлук жана көз карандылыктан куткармакчы болсо, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким мусулмандарды маърифий жана маданий согуштан куткармакчы болсо, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким Аллахтын шариатын толук, кемчиликсиз колдонууну кааласа, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким Аллах жолунда шахид болууну арзуу кылса, Халифалыкты тикелөөгө аракет кылсын. Ким Аллахтын ыраазылыгына жетүүнү кааласа, Аллах Субханаху буйругандай туура болсун жана Халифалык үчүн кыла турган амалды такдырий маселеге айлантсын.

Андыктан, ушул Исламий Халифалыкты тикелөөгө аракет кылгыла. Анткени саййидибиз Умар ибн Хаттаб رضي الله عنه «Жамаатсыз Ислам болбойт, бийликсиз жамаат болбойт, итаатсыз бийлик болбойт» дегендей, Халифалыктын тикелениши менен динибиз толук тикеленет.

Туура жолго хидаят кылуу жалгыз Аллахтын колунда. □

БАТЫШТЫН ТИЛ БИРИКТИРҮҮСҮ ЖАНА АКИМДЕРДИН КЫЯНАТЫ (1)

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ﴾

*«Алар Аллахтын нурун ооздору менен өчүрмөкчү болушат,
Аллах болсо, (кафирлер) каалашпаса да Өз нурун толук жаюуну
каалайт»*

Хамд Табиб – Байтул Макдис

Ислам мамлекетке жана бийликке кайтып, кайра мурдагы заманына кайтышы Батыш мамлекеттерин, негизинен, АКШны тынчсыздантып жаткан биринчи проблемага айланды. Ушул себептен улам, бул маселеге өзгөчө этибар берип, стратегиялык пландарды иштеп чыгуу, аскерий коалицияларды түзүү жана күнү-түнү тынымсыз иш алып баруу – Батыштын биринчи кезектеги иш-аракети болуп калды. Батыштык муфаккир Сэмюэл Хантингтон өзүнүн белгилүү «Хазараттар кагылышуусу жана дүйнөлүк тартиптин кайра калыптанышы» деген китебинде мындай дейт: «... Батыш үчүн негизги проблема исламий фундаментализм эмес. Проблема – Ислам. Себеби, Ислам башкача хазарат, ага иътикад кылгандар аны бардык хазараттардан үстөм көрүшөт...». Китепте дагы мындай делет: «Советтер Союзу кулап, коммунисттик душман жок болгондон кийин америкалыктар үчүн жаңы душманды табуу – бул душмандыктын негизинде элди бириктирүү үчүн – зарыл болуп калды. Ошентип, биринчи номурдагы эң кооптуу душман Ислам болду. Мунун себеби – Ислам тирүү, ал Американын тирүүлүгүнө коркунуч туудурат жана анын хазаратын жок кылууга кудуреттүү. Ислам – кирип келе жаткан альтернатива, күтүлүп жаткан коркунуч мураскору. Ислам Америаак үчүн биринчи номурдагы душман болгондуктан америкалыктарды ага каршы күрөшүүгө, аны бешигинде эле мууздоого үндөө керек. Бул үчүн америкалыктар масихий динине кайтуулары, масихий дини негизинде ойгонуулары жана өтмүштө Европаны мусулмандарга каршы күрөшүүгө үндөгөн кресттүүлүк рухун тирилтүүлөрү керек. Исламдын эски душманы болгон яхудийлерден пайдалануу, яхудийлердин душмандыгын жана Американын каарын багыттоо зарыл. Мусулман өлкөлөрүндө Исламдын таасирине, жайылуусуна каршы туруу жана исламий башкаруунун кайра тикеленишине жол бербөө лазым».

Батыш акыркы ондогон жылдар аралыгында Исламды аскерий жол менен жок кылууга урунуп келди, бирок, бардык аракеттери ийгиликсиз болду. Батыш мурда кресттүүлүк согушун баштаган болсо, бүгүн бул согушту АКШ «терроризмге» каршы күрөш чүмбөтү астында мусулман өлкөлөрүндө алып барылууда. Ошондуктан, Батыш өзүнүн аскерий согушунун ийгилиги үчүн башка ыкма жана каражаттарды ойлоп тапты. Бул ыкма жана каражаттардын эң кооптуулары: «Умматты өз итикадынан алыстатуу, маалыматты жасалмалаштыруу, бурмалоо жана Уммат арасынан малайларды таап, ошолордун колу менен колонизаторлук долбоорун ишке ашыруу».

– Кафирлердин тил бириктирүүлөрүнө назар салган киши аскерий жаатта алардын баары адаштыруу жана айла-амал ыкмалары колдонулганына күбө болот. Аббасийлер мамлекетинде айрым вазир жана валийлер кыянаттын кылышпаганда, өзгөчө, Мисир жана Шамдагы кээ бир амирлер кафирлердин аскерий кампаниялары тарабында турушпаганда монголдор мусулман өлкөлөрүнө кадам коё алмак эмес.

О.э. эгер идеологиялык жана адаштыруу согушу болбогондо, Мустафа Кемел сыяктуу кээ бир түрктөр менен Шариф Хусайн сыяктуу кээ бир арабдар ортосунда тил бириктирүү болбогондо о.э. Исламий Халифалыкта ички согуштар жүз берип, аны алсыратпаганда Батуш бул улуу мамлекетти кулата алмак эмес. Бул ички согушка Иранда Сафавийлер мамлекети пайда болушун, Ибрахим пашанын Усманий мамлекетке чабуул кылышын мисал кылса болот. Муну менен бирге, калкка колонизаторлукка каршы күрөшүүчүлөр, куткаруучулар жана ыңкылапчылар болуп көрүнгөн, түпкүлүгүндө, Батышка малай жана жуундукор кээ бир саясатчылар болбогондо колонизаторлук болмок эмес.

Мухаммад Шаъбан Саван өзүнүн «Батыш Усманий Халифалыкты кантип кулатты» деген китебинде мындай дейт: «Кемелчилер саясий эгемендүүлүккө жетишүү үчүн күрөш алып барган жана башкалардын хазаратына сокурларча ээрчиген топко таандык. Алар ээрчиген бул хазарат аларды өзүлөрүнүн хазаратынын бардык байланыш жана тамырларын, колонизатор белгилеп бергенден сыртындагы улуу кызыкчылыктарды унуттурду. Батыштын өлкөбүз өнүгүшүнө жана биримдигине каршы аракеттери уланды. Бул жер Усманийлер доорунан кийинки акыбетке киришүүнүн орду болбосо да, бирок, Батыштын бул

аракеттери Халифалыкты кулатууга багытталган доордон бери токтоосуз уланууда».

Доктор Рагиб Сиржаний «Ши. Күрөшпү же адашуубу?» деген китебинде мындай дейт: «Сафавийлер мамлекети сунний Усманийлер мамлекетине каршы күрөштө португалиялыктар менен союз түздү».

– Бүгүн мусулман өлкөлөрүнө назар салган киши Ислам Умматы – Аллахтын уруксаты менен – өз максатына: Ислам мамлекети көлөкөсүндө өз тарыхына, хазаратына жана күч-кудуретине жетүү алдында турганына күбө болот. Шек-күмөнсүз, Батыш мамлекеттери Уммат бул максатына жетишине жол бербөө үчүн тынымсыз, жаңы-жаңы тил бириктирүүлөрдү ишке ашырып, ыфлас ыкмаларды колдонуп жатат жана бул иште ага мусулман өлкөлөрүндөгү саткын акимдер жардам берүүдө. Ушул ачык-айкын чындыкты Батыш жетекчилери жана саясатчылары бир нече ирет моюнга алышкан. Америкалык журналист жана «American Reporter» журналынын башкы редактору Жо Ши 2010-жылы 11-январда мурдагы АКШ президенти Барак Обамага кат жазып, Исламий Халифалык мамлекетинин идеясынан жана бул мамлекеттин тикеленишинин коркунучунан сак болууга чакырган. Катта мындай делет: «Анык акыйкат ушул, дүйнөдөгү ар кандай армия жана аскерий күч канчалык ири куралдарга ээ болбосун идеяны жеңе албайт. Биз бүткүл Жакынкы Чыгыш мамлекеттериндеги ушул «Халифалык идеясы» жетекчилерин жок кылууга, алардын китептерин өрттөөгө, сырларын ачып салууга кудуреттүүбүз эмес экенибизди моюнга алышыбыз керек. Анткени, мусулмандар арасында бул идея туурасында бир пикирдик бар».

Мурдагы Британия премьер-министри Тони Блэр 2005-жылы 16-июлда мындай деген: «Биз «Израиль» мамлекетин жок кылууга, Батышты исламий дүйнөдөн чыгарууга жана бир Ислам Мамлекетин тикелөөгө урунуп жаткан кыймылга каршы туруудабыз, бул мамлекет бүткүл Исламий Уммат үчүн Халифалык тикелөө аркылуу Ислам дүйнөсүн шарият менен башкарат».

– Бул акыйкат Батыштын гана эмес, бүткүл кафир мамлекеттеринин тынчын бузду, Мисирдеги Тахрир аянтын көрүп эстери ооп калды. Себеби, ал жерде беш миллиондон ашык мусулман чогулуп, Исламды кайра тикелөөгө жана шариятты колдонууга чакырган плакаттарды көтөрүп чыгышты. О.э. исламий өлкөлөрдө миллиондогон мусулман Акса жана Куддуска жардам берүү үчүн жүрүш өткөргөнүн, мусулман армияларынан аларды азат кылууну

талап кылышканын көрүп Батыш эс-акылын жоготту. Өткөн кылымда Халифалык кулатылгандан бир нече жылдар өтүп эле Исламды колдонууга чакырган Исламий жамааттар пайда болгондо да Батыш катуу тынчсызданган. Албетте мындай вакиълик – кудум Муса дын төрөлүшү Фиръавндын тынчын бузгандай – Батыштын да тынчын бузууда, Батыш мусулман өлкөлөрүндө жаңы Исламдын туулушуна жол бербөө үчүн ар дайым пикир жүргүзүүдө жана аракет кылууда. Батыштын Исламдын туулушуна каршы күрөшү Фиръавдын Мисирде алып барган күрөшүнө өтө окшойт. Сыйкырчылар Фиръавнга Мисир жеринде бир бала төрөлүп, анын мүлкүн тартып алат деп башарат кылышкан. Бул кабардан тогуттун ачуусу келип, Бану Исраилге каршы ырайымсыз согуш жарыялайт, жаңы ымыркайдын төрөлүшүн көрбөө үчүн алардын уулдарын союп, аялдарын тирүү калтырат. Америкалык дарыгер Лорен Браун «Биринчи жана соңку осуят» деген китебинде мындай дейт: «Эгер, мусулмандар араб империясына биригишсе, алар бүткүл дүйнөгө каргаша жана коркунучка айлануулары мүмкүн, муну менен бир катарда, дүйнө үчүн ниъмат болушу да мүмкүн. Бирок, бытыранды абалда калышса, анда алар эч кандай салмакка жана таасирге ээ болушпайт. Европа колонизаторлугу алдындагы жалгыз тоскоолдук – бул Ислам. Жетекчилерибиз бизди түрдүү калктардан коркутуп келишет, яхудийлердин коркунучунан, большевиктердин коркунучунан, япондордун коркунучунан... Бирок, биз тажрыйбабыз натыйжасында бул нерселерден эч кандай күчтүү коркунучту таппадык. Кийин каршыбызда реалдуу коркунуч – Ислам турганын, ал өз көлөмүн кеңейтүүгө, кеңири жайылууга жана калктарды моюн сундурууга кудуреттүү дин экенин көрдүк».

Америкалык жазуучу Моро Бергер өзүнүн «Азыркы араб дүйнөсү» китебинде мындай дейт: «Биздин арабдардан кооптонушубуздуң жана араб умматын байкоосуз калтырбашыбыздын себеби алар нефтиге бай экендиги эмес, аларда Ислам бар экени. Ошондуктан, Исламга каршы күрөш арабдарды кубаттуу болушуна алып келүүчү биримдикке жол бербөөгө багытталышы керек. Себеби, арабдардын кубаты дайыма Ислам кубаты менен, анын кеңири жайылышы менен жанаша болуп келген. Ислам Африка континеттеринде тез жайылып жатканына күбө болушубуз бизди коркутууда».

Америкалык чыгыштаануучу Уильям Смит айтат: «Эгер, исламий өлкөлөрдөгү мусулмандар эркиндикке жетишсе жана демократиялык башкаруу астында жашашса, бу өлкөлөрдө Ислам жеңишке жетет. Ошондуктан, мусулман калктары менен Исламдын ортосуна тоскоолдук коюунун жалгыз жолу – диктатордук башкаруу».

– Бүгүн Батыш Фиръавн жана анын кошууну жолун тандады, болгону ыкмалар гана жаңы. Бирок бүгүнкү күн менен Фиръавн вакиълиги ортосунда бир айырма бар, Мисир Фиръавны белгисиз ымыркайдын төрөлүшүнөн корккон, ал каерде жана качан төрөлүшүн, кайсыл аял төрөшүн билбей корккон, бүгүн Батыш төрөлө турган нерсени ачык-айкын билет, ал Уммат курсагында турганын сезүүдө, күндөн-күнгө чоңоюп жатканын, төрөлүү күнү жакындашып калганын көрүп турат. Ошондуктан, Батыш аны дүйнөгө келишинен мурда Уммат курсагында эле жок кылууга урунууда.

Башында, исламий кыймылдар пайда болгондо Батыш камоо, өлтүрүү, сүргүн кылуу сыяктуу жолдор менен исламий кыймылды жок кылууга урунду. Бирок, Уммат өз динин дагы да бекем кармады, Батыш каршысында исламий кыймылдар дагы да бекем турушту. Батыш өзүнүн саясий малайлары жардамында Ислам нурун өчүрүүгө, Умматты Исламдан алыстатууга аракет кылды. Бирок, ар ирет бул аракеттери ийгиликсиздикке учурады, айрыкча, акимдердин жүзү ачылып, саясий шерменделиктери ачыкка чыкканда, ийгиликсиздиги дагы да күчөдү. Өзгөчө, козголоңдор башталышы, Ливия, Шам жана Яманда жасалма согуштар акыбетинде о.э. Түркия жана Иран жетекчилеринин арамзалыгы ачыкка чыгып, Сауддар үй-бүлөсү мусулмандардын миллиарддаган долларлык байлыгын Трамптын астына төгүп бергени ачыкка чыккандан кийин Батыштын аракеттери ийгиликсиздикке учурады.

– Батыш соңку жылдарда мусулмандар өз максаттарына жетишине жол бербөө үчүн жаңы ыкмаларды ишке салуу зарыл деп билди. Адаштыруу, пикирий жана аскерий күрөш алып баруу, акимдердин кыянаты сыяктуу бир катар амалияттары менен бирге жаңы айла-амалдуу саясаттарды да колдоно баштады:

1 – Мусулмандардагы Ислам мамлекети түшүнүгүн бузуу жана кайра тикеленишине үмүтсүз кылуу үчүн Халифалыкка чакырып жаткан ИШИМ сыяктуу кээ бир исламий жаматтардан пайдалануу.

2 – Мусулман өлкөлөрүндөгү бөлүнүү жана тарапкечтик көлөмүн дагы да кеңейтип, аларды түгөнгүс ички, регионалдык жана мазхабчылык согуштары менен алек кылуу, күтүлүп жаткан Халифалык максаттарынан чалгытуу.

3 – Мындай ыфлас долбоор үчүн АКШ кээ бир мусулман өлкөлөрүн өзүнө борбор кылып алды. Ушул саясат жана Америка жетекчилигиндеги Батыш долбоорлорун аткаруу вазыйфасы негизинен Мисир, Иран, Саудия жана Түркия акимдеринин мойнуна жүктөлгөн. □

ФАРС БУЛУҢУ МАМЛЕКЕТТЕРИ ЖАНА АНГЛО-АМЕРИКА КҮРӨШҮ

Ахмад Хутваний

Булүң региону дале эл аралык колонизатор күчтөрдүн күрөш майданы бойдон калууда жана бул күрөштө арзан инструмент катары иштетилүүдө. Британия жүз жылдан ашуун Булуңга өкүмдарлык кылып, ал жерде королдук, амирлик жана султандык деген аталыштарда майда жасалма мамлекетчелерди файда кылды. Британия бул мамлекетчелердеги бийлик башына өз калкына каршы чыккан, Уммат душмандары менен кызматташкан, мусулмандардын коргоочусу жана Ислам символу болгон Усманий Халифалык мамлекетине душмандык кылган үй-бүлөлөрдү алып келди.

Өз Умматына каршы чыккан ушул үй-бүлөлөр колонизатор кафир Британия колонизаторлоруна берилип хызмат көрсөттү. Британиялыктар Исламий мамлекетти кулатууда жана аны бүтүндөй жок кылууда ушул үй-бүлөлөргө таянды, андан соң көрсөткөн хызматтары үчүн аларды куру калтырган жок, Британия аларды мурас негизинде муундан-муунга өткөн диктатор режимдерге айлантты. Ошону менен бул режимдер узак убакыт Британияга көз каранды абалда өкүм сүрүп, регион калктарына зордоп бийлик жүргүзүштү. Муну менен Британиянын таасири Булуңда бекем орношуп, ал жердеги бардык жасалма мамлекетчелерде тамырын жайды.

Британия өткөн кылымдын алтымышынчы жылдарынын акырында жана жетимишинчи жылдардын башында – АКШ басымы менен – Булуңдан аскерий жактан чыгып кеткен болсо да, бирок анын таасири салмактуу даражада сакталып калды т.а. бардык саясий жана экономикалык тармактарда бекем байланыштар улантылды.

Америка дунянын биринчи мамлекети катары файда болгон соң Британия өз таасирин малайлары аркылуу сактап калууга чоң маани берди. Айрыкча, регион стратегиялык мааниге ээ болуп, ал жерде ири нефть запасы бар болгондуктан Америка бул регионго бүткүл күчүн жумшап бастырып кирип келе жаткан соң, Британия өз таасирин малайлары аркылуу сактап калууга урунду. Кийин бул эки мамлекет ортосунда Булуңда саясий күрөш күчөдү. Британия Американын мындай үлкөн чабуулу каршысында өзүнүн таасири астындагы бардык региондорду бекем кармап турду. Британия

америкалыктарга «англисче» таризде каршы тура ала турган, Британияда даярдыктан өтүп, атайын даярдалган адамдарын жардамга чакырды.

Бирок, Америка чабуулду улантып, өзүнүн экономикалык жана саясий күчтөрүн ишке салды. Ал негизги этибарын Саудияга каратты. Анткени, бул мамлекет региондо чоң салмакка ээ болуп, саясат фронтун жарып кирүүдө башка майда амирликтерге жана шайхтыктарга караганда күчтүү эле. Мына ошондо АКШ президенти Рузвельт менен Саудия королу Абдулазиз ортосунда жолугушуу болуп өттү. Сувайш каналында АКШнын «Куинси» кемесинин бортунда өткөрүлгөн бул жолугушуу бурулуш чекити болду. Жолугушуудан соң Америка регионго бир бутун коюуга жетишти. Америка ушул аркылуу Саудиядагы англистердин таасирин силкинтип, монополиясын талкалады. Ошондон тартып Саудияда англистердин таасирине параллель түрдө америкалыктардын таасири файда болду. Кийин эки атаандаш мамлекет Саудияда өкүмдарлыкты бөлүп алышты, кээде Америка өкүм жүргүзүп, Англия таасири сакталып турса, башка сафар Британия өкүм жүргүзүп, Америка таасири сакталып турду. Мисалы, Америка король Сауд менен король Фахд доорунда мамлекетти англистерден тартып алышса да, бирок узак убакыт таасирин сактап кала албады. Анткени, эзелтен англистердин малайы болуп келген Файсалдын колу менен Сауд тактыдан кулатылды жана башкаруу Британия малайларынын колуна өттү. Андан кийин бийликке Американын малайы Фахд келди. Бирок, Фахд өлгөн соң бийликке келген Абдуллах Саудияны англистердин колуна өткөрдү. Анткени, Абдуллах англистер малайы болчу. Абдуллах өлгөн соң жакында бийликке келген Салман аркылуу Саудия кайра Американын колуна өттү. Лекин, Салман жана америкалыктар бул жолкусунда британиялыктар менен «роль алмашуу» идеясынан баш тартып, бийликти толук алууну чечишкен көрүнөт. Ушул себептен улам, Салман англистердин өкүмдарлыгына каршы бүтүндөй ыңкылаб жасады. Ал бардык англиспарас жетекчилерди токтоп кабыл алуу борборлорунан четтетти. Салман уулу Мухаммад менен жеке аким болуп алып, бир да атаандаш калтырышпады. Жада калса, Америка малайы болгон Мухаммад ибн Найфты да четтеттишти. Бул – мамлекетти англистердин малайларын жана ар кандай ыктымалдуу атаандашты тазалоо болду. Ошентип, Саудия дээрлик Фарс Булуңу

регионундагы АКШ базасына айланды десе болот. Британия өзүнүн башка малай мамлекетчелери үчүн кооптонуп, ал жерлердеги таасирин бекемдеп алуу жолдорун издей баштады. Ошентип, Булуң региону мурун болуп көрбөгөн жаңы күрөш баскычына кирди.

Британия Фарс Булуңунда Саудиядан башка бардык мамлекетчелерин сактап кала алды. Бул мамлекеттер Америкага жасакерленип, базаларды ачып, кызматташып жатса да, Британия Булуңдагы малай мамлекетчелерин сактап калды. Эми, базаларга жана кызматташууларга келсек, аны минтип түшүнүү мүмкүн: мамлекеттерди бир мамлекеттен экинчи мамлекетке көз каранды кылып өзгөртө турган нерсе базалар жана кызматташуулар эмес, ал нерсе акимдер. Бул мамлекетчелердеги акимдер көз карандысыз чечим кабыл ала албайт, эч нерсени өзгөртө албайт жана өзүлөрү да өзгөрө албайт. О.э. бул өлкөлөрдүн калктары аз болгондуктан козголоң жана көтөрүлүш жасоого кудуреттүү эмес. Ушул себептен улам, бул мамлекеттерде Американын оюну жеңил болбойт.

Туура, Америка мисалы Бахрайнда – калктын чоң бөлүгү шиа болгондуктан – башаламандыктарды чыгарып, өз малайы Ирандын аралашуусун тымызын колдоп-кубаттоодо. Иран ал жердеги шиа мазлумдарын коргоп жатканын шылтоолоп, ыфлас мазхабчылык чырынан пайдаланып Бахрайн бийлигин Америка көрсөтмөлөрүн аткарууга мажбурлоодо. Бирок, Бахрайнда да, Саудиядан тышкары башка Булуң мамлекеттеринде да Британияга көз каранды режимдердин саясий базасына Америка таасири кире албады. Анткени Катарда, Кувайтта, Бириккен Араб Амирликтеринде жана Оманда да Британия таасири бүтүндөй үстөм бойдон калууда.

Жакында Британия болгон мүмкүнчүлүгүн жумшап бул мамлекеттердеги таасирин бекемдөөгө жана күчөтүүгө киришти. Британия премьер-министри Тереза Мэй жакында Булуңга сафар жасап: «Булуң коопсуздугу – биздин коопсуздугубуз, биз бул региондо өз таасири менен башаламандыктарды чыгарып жаткан мамлекеттерге каршы күрөштү улантуубуз зарыл», - деди. Ал минтип кошумчалады: «Саясат, аскерий, коопсуздук жана соода тармактарында бекем байланыштарды орнотуу үчүн Булуңдагы араб мамлекеттеринин кызматташуу кеңеши (БAMKK) менен Британия ортосунда стратегиялык кызматташууну башташыбыз керек». 2014-жылы декабрда Лондон Бахрайнда Британияга караштуу жаңы аскерий база курулушун жарыялады. Андан

тышкары Британиянын Оманда кургактык күчтөрүн даярдыктан өткөрүү базасы жана Дубайда авиабазасы бар. О.э. Амирликтер менен Британия күчтөрү «Деңиз канжары» деген аталышта аскерий машыгууларды өткөрүштү, Катар менен абада, кургактыкта жана деңизде машыгууларды тынымсыз өткөрүүдө. Демек, Британия жада калса бул мамлекеттерде эгемендүүлүк жарыяланып, анын расмий мандаты бүткөндөн кийин да иш жүзүндө региондон чыгып кеткен жок, болгону колонизаторлугунун көрүнүшүн гана өзгөрттү.

Британия Катар, Кувайт, Оман, Бахрайн жана Амирликтерден кырдаалга карап айдалууда. Мисалы, Катар Саудия тарабынан болгон блокадага түшкөн соң Британия Амирликтерди Яманга жөнөтүп, Ямандагы пландарын аткарууда айдалды. Соңку эки жыл ичинде Яманда Амирликтердин ролу кескин активдешти. Ал аз убакытта ушундай бир согушкерлерди жана тарапкерлерди айда кылды, алдыда чечим чыгарууда муну четтеп өтүү мүмкүн эмес. Лондон Амирликтерге караштуу бул жаңы күчтөрдүн шарапаты менен Яманда уюштурган фитнасын жүзөгө чыгарууда. Ошентип, БУУнун Ямандагы өкүлү болуп британиялык дайындалды.

Экономикалык тармакка келсек, Булуң мамлекеттеринин Британияга жаткырган инвестициялары өтө үлкөн. Булуң мамлекеттеринин Британиядагы жалпы инвестициялары 130 миллиард фунт стерлингден, соода көлөмү 30 миллиард фунт стерлингден ашат.

Демек, Британия Булуңда абдан чоң кызыкчылыкка ээ. Ушул себебтен улам, Британиянын АКШ менен болгон күрөшү кадыресе нерсе. АКШ Саудияга толук өкүмдар болуп алгандыктан Британия башка Булуң мамлекеттериндеги таасирин сактап калууга жан үрөп аракет кылууда. Ал региондогу күчүн бекемдеп, дагы да кеңейтүүгө, өзгөчө Европа Союзунан чыккандан кийин Булуң мамлекеттерин – Тереза Мэй айткандай – «стратегиялык шериктешке» айлантууга урунууда. Британия өзүнүн таасири дунянын маанилүү региондорунда негизги орунда турушун каалап жатат. Ал эми, Фарс Булуңу мамлекеттеринин акимдери да, исламий өлкөлөрдөгү башка акимдер да, баары Умматка каршы душмандар менен тил бириктирүүдө жана малайлык кылууда бири-бири менен жарышууда. Алар өз региондору үстүндө болуп жаткан эл аралык күрөш канчейин кооптуу экенин түшүнүшкөн жок. Анткени, алар өз тактыларын бекемдөөнү гана ойлошууда. □

КАФИР БАТЫШ САКАФАТЫНА СИҢИШҮҮ ЖАНА ТҮЗҮМҮНӨ ЫЛАЙЫКТАШУУ ХАРАМ ЖАНА КООПТУУ

Салих Абдуррахим – Алжир

Бүгүнкү вакиъде ушул нерсе өз тастыгын тапты, Батыш өлкөлөрүнө көчүп барган мусулмандардын экинчи мууну Ислам Умматына байлап туруучу байланыштардын көпчүлүгүн жоготушкан! Европа жана АКШда, бүтүндөй Батыш дүйнөсүндө жашап жаткан мусулмандар капиталисттик баалуулуктарга сиңишүү акыбетинде түшүндүрүү кыйын болгон абалга т.а. турмуш таризинин бузулушу, маърифий жана хазарий кыйроо, пикир жана туйгуда Умматтан бөлүнүү абалына түшүп калышкан. Көпчүлүгү Ислам Умматынын маселелеринде – мисалы, эң маанилүүсү болуп эсептелген жана Батыш менен болгон күрөштүн борборуна айланган Халифалык маселесинде – Батыш мамлекеттеринин позициясы тарабына өтүп алышкан.

Бүгүн капиталисттик Батыш өзүнүн ыфлас колонизаторлук жүзүн жашырып, бүткүл дүйнөгө, өзгөчө, Ислам Умматына өзүн «гумандуу» кылып көрсөтүүдө. Мына ушундай абалда көпчүлүк мусулмандар Европа жана АКШга, дүйнөдөгү бардык капиталисттик Батыш мамлекеттерине карата жаңылыш назарда кароодо. Т.а. алар Батыш мусулмандарга каршы тил бириктирбейт деген назарда! Жада калса, алар Батышты душман кылып албашыбыз керек, анткени, Батыш менен көптөгөн пикирий жана маърифий шайкештигибиз деп билишет! Муътадил агымдын өкүлдөрү да мусулман өлкөлөрүндөгү акимдерге саясий сокурлук менен карашат. Бул болсо, акимдер Батыштагы кожоюндарына байланып калышканын, аларга малайлык кылып жатышканын аңдап-билүүдөн тосууда. О.э. бул муътадил агымдын өкүлдөрү – акимдерибиз бардык жарандарга саясий майданды ачып берүү аркылуу өзүлөрүнүн жана калкынын кызыкчылыгына кызмат кылууга жана өз мансабдарында калууга кудуреттүү, эч нерсени уттурушпайт деп ойлошот. Акимдерге жасакерленген муътадилдердин баяндарынан дал ушул нерсе даана байкалат! Бул болсо, мусулман өлкөлөрүндөгү Батыш өкүмдарлыгын моюнга алууну гана эмес, Батышка жашоонун бардык тармактарын башкаруу укугун берүүнү түшүндүрөт. О.э. бул Ислам жана мусулмандарды саясий майдандан жок кылууну жана эл аралык майданга таасир өткөрүүдөн бүтүндөй алыстатууну түшүндүрөт.

Бул макала ушул журналдын мурдагы сандарында «Мусулмандардын Батышка көчүү проблемасы (анын себептери, коркунучтары жана акыбеттери)» аталышында басылып чыккан макаланын жыйынтыгы. Бул макаланы жазууга ушул проблема учурда өтө орчундашып жатканы мажбур кылды. О.э. бул нерсе Халифалык кулатылышы эскерилип жаткан убакытка да туура келип жатат. Башка тараптан алганда, бул макаланы жазууга колонизатор Батыштын айла-амалын, душмандыгын ачыктоо бүгүнкү күндө өтө маанилүү экендиги үндөдү. Батыштын айла-амалы жана ыкмалары Халифалыктан кийин жүзөгө келген абалды сактап калуу жана улантууга багытталган. Т.а. Батыш мусулман өлкөлөрүндө маърифий, саясий, экономикалык, аскерий жана башка тармактардагы өкүмдарлыгын бекемдөө аркылуу Халифалыктан кийинки абалды сактап калмакчы. Буга чейин Батыш мамлекеттери Биринчи дүйнөлүк согуш артынан мусулмандардын мамлекетин жок кылууга жетишкен. Батыш хижрий 1342-жылы 28-ражаб, миладий 1924-жылы 3-мартта Истамбулда англистер малайы яхудий Мустафа Кемелдин колу менен Халифалык мамлекетин кулатып, расмий түрдө бекер кылышты! Ушул себептен улам, макала кафир Батыш сакафатына сиңишүүнүн, системасына ылайыкташуунун харам жана кооптуу экендигине каратылды.

Вакиъде ушул нерсе өз тастыгын тапты: мусулмандарга көчүп өтүүгө куфр өлкөлөрүнүн дарбазаларын ачып берүүдөн максат – карамүртөздүү гуманитардык жардамдарды көрсөтүү болбогон. Мындан башка белгилүү бир максаттар көздөлгөн. Мусулман өлкөлөрү акимдери бул ишке тартылганы жана куурчак катары колдонулганы ансыз да белгилүү. Ошондуктан, проблеманы чечүүнү кааласак, биринчи орунда ушул акимдердин вакиъсин ачыктап өтүү лазым. Бул акимдердин малай экендиги ушуну түшүндүрөт: алар Батыш долбоорлоруна кызмат кылуу үчүн бийликке алынып келинген, алар колонизатор Батыштын таасирин бекемдөө үчүн өз калктарына ар кандай ыкма жана оюндарды колдонуудан тап тартышпайт. Алар Батыш долбоорлорун талап кылынгандай, а түгү, андан да жогору даражада аткарууда бардык жөндөмдөрүн жумшап аракет кылып жатышат. Ошондуктан, мусулман өлкөлөрүндө эч качан отставкага чыкпоо сыпатына ээ болгон малай акимдердин вакиъсин, алардын малайлыктары эмнелерден турат жана кандай маанини

түшүндүрүшүн, Батыш бул режимдер аркылуу өзүнүн мусулман өлкөлөрүндөгү өкүмдарлыгын кандай бекемдеп жатканын, бул режимдер мусулмандарды ушул колонизатор кафирдин каалоосуна жана буйругуна ылайык «камкордук» менен башкарып жатканын түшүнүп алуу зарыл.

1 – Малай акимдин вакиъси, Ислам өлкөлөрүндөгү акимдердин малайлыгынын мааниси!

Бул темада Батыш мамлекеттери ал жерде жашап жаткан мусулман мигранттарга карата – өзгөчө, аларды согуш болуп жаткан исламий өлкөлөрдөн чыгууга мажбур кылгандан кийин – эмнелерди кылып жатканын ачыктайбыз. О.э. Батыш мигранттарды тизгиндеп, пикирий жана маърифий жактан өз сакафаты негизинде тарбиялап жана өз коомуна сиңиштирип жатканын ачыктайбыз. Батыштын бул максатына мигрант, тынч жашоо максатында көчүп өткөн кишилер бутага алынууда. Негизи, бүгүн көпчүлүк мусулмандар ошол өлкөлөрдө тынч-бейпил жашоону каалайт. Муну менен бирге, мигрант өзүнүн, үй-бүлөсүнүн жана туугандарынын бул дүйнө жана акыреттеги тагдырын үлкөн кооп-коркунуч астына коюп жатканын баян кылмакчыбыз. Бирок, бул айткандарыбызды ачыктоого киришүүдөн мурда колонизатор кафирлерге малай болгон акимдер жана режимдердин вакиъсине токтолуп өтүүнү зарыл деп билдик.

Ошентип, өзгөчө мусулман өлкөлөрүндөгү батышпарас малай акимдердин жүзүн таанып алуу үчүн алардын кайсы мамлекетке тыгыз байлангандыгын, кайсы мамлекет аларды – көп абалдарда жаштыгынан тарбиялап – жашыруун колдоп-кубатташканын жана вазыйпа тапшырышканын билүү لازым. Бул акимдер түпкүлүгүндө өз калкынын перзенти эмес, вакиъ алар калктары менен бир итикадда эмесин, элдин астында гана өздөрүн калктын итикадына шерик кылып көрсөтүп жатышканын айгинелеп турат, ал тургай, Мухаммад Хусни Мубарак же Мухаммад ибн Салман сыяктуу исламий ысымдарга ээ болушса да! Малай акимдер бийлик башына жетип барышы үчүн ал ошол мамлекетти түзгөн жана колдоп-кубаттаган кафир мамлекет менен өтө сырдуу байланышуусу зарыл. Биз эч болбосо, анын бийликке кантип келип алганын билишибиз лазым. Бул аким бийликке өзүнөн мурдагы акимге каршы ыңкылап кылуу аркылуу келген болот, же башка чет элдик чөйрө тарабынан жасалма элдик козголоң уюштуруу аркылуу келген болот, же болбосо жөнөкөй жана баёо мусулмандарды ишке

салуу менен куралдуу же куралсыз козголоң артынан келген болот. Адатта ал бийликке келери менен конституцияны жаңылайт жана жаңы режим түзөт, кудум мамлекет анын заманынан башталып жаткандай! Бул адат мурда да болгон, азыр да көп учуроодо. Мисалы, малай акимдин бийликке козголоң аркылуу келиши башка таасирдүү чет элдик чөйрө менен алака кылган саясий топтор аркылуу ишке ашырылат. Козголоңдо негизинен мусулмандарды бири-бирине каршы уруштуруу аркылуу Умматтын материалдык жана инсаний энергиясынан пайдаланылат! Буга мисалдар өтө көп. Бирок, бийлик мурдагы акимден малай акимге «сылык» түрдө өтүшү да мүмкүн. Т.а. колонизатор кафир кожоюн өзүнүн кызыкчылыгынан келип чыгып муну алдын ала даярдап койгон болот.

Аким өз бийлиги жөнүндө өтө көп маалыматтарды билишет. О.э. аким саясий үй-бүлөсү, аскерий жана саясий «күрөштө» шериктери менен өлкөнү кандай башкарып келгенин жакшы билет. Ал мусулман өлкөлөрүнүн биринде колонизатор кафир пайдасы үчүн өтө маанилүү вазыйпаны аткарып жатат. Ошондуктан, өзү малай болгон, аны колдоп-кубаттап турган тараптын кызыкчылыгы үчүн катуу кызмат кылат. Чыгып сөз сүйлөшү, күчтөрүн аракетке келтириши... ушул максатта ишке ашырылат. Анын бардык иштери алдоо, жалган жана бузгунчулукка толуп ташкан. Массалык маалымат каражаттарында аз көрүнгөн адамдар, жашыруун кызматтар, жарчылар, зомбулук рычактары болгон коопсуздук, полиция кызматкерлери, жан сакчылар аны ар дайым курчап турат. О.э. ал саясатчылар, массалык маалымат каражаттарынын кызматкерлери, аскерий кеңешчилер жана аткаминерлер чөйрөсүндө болот. Ушул себептен улам, мындай акимди өзгөртүү оңой эмес. Айрыкча, ошол өлкөдөгү таасир ээси кафир чет мамлекет болгон соң жана бу чет мамлекеттин ал жердеги – ал тургай, ошол регион же кошуна мамлекеттеги – таасири ушул жетекчини жана анын режимин коргоп жаткан соң, бул акимди өзгөртүү оңой болбойт. Арийне, бул таасирдүү кафир мамлекет ушундай жетекчини оңой эле курман кылбайт. Курман кылууга мажбур болсо гана же – бул жетекчи мансап күрсүсүндө узак жылдар отуруп калган соң – малайлык жана көз карандылыкты андан да жакшы аткара турганы табылып калса, курман кылышы мүмкүн. Мындай абалда ушул жетекчиден баш тартат! Демек, малай аким өлкөдөгү инсандардын иштерин ушул таризде

«камкордук» менен башкарууда, ошол эле убакта, саясий, коопсуздук, маалымат, экономикалык, маърифий, аскерий жактан өз кожоюндарына кызмат кылууда, өзүнүн үй-бүлөсүнүн, кылмышкер тобунун, айланасындагылардын кызыкчылыгын коргоодо. Ал кызмат кылып гана калбастан, калкына жана кожоюндарына ушундай кылууга кудуреттүү экенин, өзү жана өзүнүн режими өтө керек экенин көрсөтүүдө! Ошондуктан, жогоруда айтканыбыздай, малай акимдин негизги сыпаттарынын бири анын оңойлук менен иштен алып болбостугу! Бүгүн т.а. 1924-жылы Халифалык кулатылгандан тартып ушул күнгө чейин мусулман өлкөлөрүндөгү акимдердин баары мына ушундай абалда.

Расмий жетекчилердин вакиъси мына ушул. Биз аларды кафир Батыштын малайлары деп жатканыбызда ушул вакиъликти эсте тутушубуз керек! О.э. бул – алар ондогон жылдардан бери «камкордук менен» башкаруу акыбетинде жүзөгө келген мусулмандардын жана мусулман өлкөлөрүнүн абалы! Демек, малай акимдердин вакиъсин ушул таризде түшүнүп алгандан кийин да алардан бүгүн жана эртең Ислам Умматына жакшылык кылышын үмүт кылуу мүмкүнбү?!

2 – Батыш өз өлкөлөрүнө мусулмандарды тартуу үчүн өтмүштө эмне кылды, азыр эмне кылууда жана бул жаатта мусулман өлкөлөрүндөгү акимдер кандай роль ойноду?

Жогоруда малай акимдердин вакиъсин баяндап өттүк. Эми, акимдердин биз карап жаткан темага т.а. Батыш мамлекеттерине көчүү темасына байланышы жөнүндө сөз кылабыз. Биз Батыш мамлекеттерине көчүүнүн акыбеттерине, мигрант мусулмандарды тизгиндөө жана аларды Батыш коомуна сиңиштирүү макстын көздөгөн аракеттерге назар салсак, акимдердин вазыйфасы жана тил бириктирүүсү өзгөчө мааниге ээ экенине күбө болубуз. Себеби, ушул акимдер жана ушул режимдердин эң негизги саясий вазыйфалары – мусулман перзенттерин өз мекенин таштап, көпчүлүк абалдарда Батышка жол алууга мажбур кылуу. Акимдердин мусулман өлкөлөрү ичинде белгилүү бир абалды жүзөгө келтирүү жана анын жемишин терип алууга байланыштуу бул саясий иштери негизинен эки абалдан турат:

1 – Мусулман өлкөлөрү ичинде:

Малай акимдер жана режимдер Ислам өлкөлөрүндө жан чыдагыс даражада жаман абалды пайда кылышты. Муну баш аламандык, ойрондулук, кароосуздук, текке кетирүү, өзгөчө,

интеллигент жана студенттер жашоосунда ырайымсыз оор абалды атайылап жаратуу аркылуу пайда кылышты. Алардын мусулман өлкөлөрүндө мындай кырсыктарды жаратуудагы ролдорун төмөндөгү пунктуларда көрүүгө болот:

– Саясий жана экономикалык зулум кылынып, зомбулук жана коррупция күч алдырылды, акыйкат сөздү айткан үндөр өчүрүлдү, жарандарга камкордук көрсөтүлбөдү, мусулмандар үчүн өз өлкөлөрүндө ачылыштар жаратуу, өнүгүү эшиктери жаап коюлду. Бүтүндөй алганда, мусулмандар өз өлкөлөрүндө туруктуу көзөмөлдө кармап турулду, аларга басым өткөрүлдү, түрдүү тармактарда эркин аракет кылууларына жол берилбеди!

– Умнат энергиясы үчүн ыңгайлуу чөйрөнүн, пикирий, илимий жана жаратман чөйрөлөрдүн жоктугу. Табигый болгондой, бул нерсе интеллигент жана студенттерден турган активисттерди өздөрүнүн илимин өлкө сыртында колдонууга үндөөдө. Буга далил – мусулман өлкөлөрүндөгү бардык даражадагы түрдүү секторлор боюнча мекеме жана уюмдар жансыз айкелдерге окшоп калганы. Маърифий, саясий жана экономикалык жактан алганда, аларда илим да, өнөр жай да, идеология да жок. Ал тургай, реалдуу саясат да жок. Чыныгы саясий партиялар да, өзүндө акыйкатты көөдөлөнтө турган комитеттер да жок. О.э. бирер илимий изилдөө аркылуу жаңылык жарата турган университетти да же оорулууларга чынчыл кызмат көрсөтө турган оорукананы да таап болбойт! Буга мусулман өлкөлөрүндөгү президенттер, королдор, амирлер жана алардын үй-бүлөлөрү АКШ жана Европа мамлееттеринде даарыланып жатканын, уул-кыздары жана жакындары болсо Батыштын жогорку окуу жайларында билим алып, аяктап жатышканын далил кылуу мүмкүн! Саясий жана маалымат чөйрөлөрү да жасалма болуп, аким жана анын режимине ылайыкташкан!

– Мусулман өлкөлөрү менен Батыш ортосунда чоң экономикалык айырманы пайда кылуу. Бул болсо, кагаз валюта системасын мажбурий колдонуу, чет эл менен алака кылууда чет элдик валютаны, еврону, өзгөчө, АКШ долларын өкүмдар кылуу, малай мамлекеттердин экономикасын капиталисттик колонизатор мамлекеттердин уюмдарына байлоо аркылуу ишке ашырылган. О.э. Борбордук банктардын мажбурий акча системасын колдонуу аркылуу мына ушундай экономикалык айырманы пайда кылуу

мусулман өлкөлөрүндө турмуш деңгээли төмөндөшүнө алып келип, жакырчылыкка жана көз карандылыкка алып барууда.

2 – Мусулман өлкөлөрүнүн сыртында:

Акимдер Батыштагы мусулмандарга байланыштуу иштерде да Батыш өкмөттөрү менен кызматташышууда. Т.а. алар диаспора өкүлдөрүн батышташтыруунун эң кыска жана ийгиликтүү пикирий жана амалий жолдорун жаратууда Батыш өкмөттөрү менен кызматташат. Бул кызматташтык каражат менен камсыздоодо, кеңеш берүүдө, белгиленген ролдорду аткарууга үйрөтүлгөн имам-хатиб жана малай муфаккирлерди даярдоодо, исламий хитабдарды «өнүктүрүү» жана анын булагын бир рамкага салууда өз тастыгын табууда. Бүгүн ар бир Батыш мамлекетинин өзүнүн «исламий» мекемеси бар (Франция Ислам мекемеси сыяктуу) жана бул мекемелердин Батыш ыраазы боло турган өз «исламы» бар. Мисалы, нече күн мурда Франция президенти Макрон: «Биз Франция исламынын структурасын түзүү үстүндө иштеп жатабыз», - деп айтты! Ал тургай, бүгүн мусулмандарды Батыш мамлекеттерине сиңиштирүү амалиятына ири каражат бөлүүгө жана чоң аракеттерди алып барууга бардык Батыш өкмөттөрү өз салымын кошууда. Максат «мекенчилдикти» исламий өздүктөн үстөм коюу аркылуу мусулмандардын шахсиятын алсыратуу. Ал үчүн Ислам акыйкатын т.а. анын шарый өкүмдөрүнүн эң улуусу болгон мамлекетке тиешелүү хукмун жана саясатын өчүрүп жок кылуу талап кылынат. Ушул максатта европалыктар ондогон жылдардан бери Батыштагы ар бир диаспора үчүн батышча турмушка шайкеш жаңы ислам «жаратууга» урунуп келишүүдө. □

«АСКЕРИЙ КҮЧТӨР ТЕНДЕМИ» ИДЕЯСЫ

Абдулмажид Бхатий – Пакистан

Бүгүнкү кылымда эл аралык мамилелерге күч колдонуу саясаты (аскерий саясат) өз өкүмүн өткөрүп калды. Мамлекеттер ортосундагы мамилелерди белгилөөдө «аскерий күчтөр теңдеми» идеясы чоң мааниге ээ болду. Т.а. согуш жана тынчтык абалдары ушул негизге ылайык белгиленүүдө. Бул фикирдин тарапкерлеринин сөздөрүнө ылайык, дүйнөдөгү активдүү күчтөр ортосундагы күчтөр теңдеми тынчтыкты алып келет, бул жааттагы теңсиздик согушка алып барат. Башка жактан алганда, аскерий күчтөр ортосундагы кескиндик союздаштарда жана атаандаштарда салттуу жана салттуу эмес куралдарга кызыгууну пайда кылат. Акыбетте, дипломатиялык сүйлөшүүлөрдөгү саясий позициялар оюнчулардын куралдарына байланыштуу болот. Мындай фикир көпчүлүктү эл аралык маселелерде ушул негизде фикирлөөгө үндөөдө. АКШ Түндүк Кореяны ядролук куралдардан баш тартууга мажбур кылышы, Россия Асад менен Сирия оппозициясы ортосундагы сүйлөшүүлөрдү кайрадан баштоого аракет кылышы ушул фикирди айгинелейт.

Ири мамлекеттер мамлекеттер ортосундагы «аскерий күчтөр теңдемин» калыптандырууда жана дунянын түрдүү региондоруна өз таасирин жаюуда чоң салмакка ээ. Дуня бойлоп тынчтыкты сактоо да алардан көз каранды. Алар муну курал-жарак келишимдери, аскерий амалияттар жана санкциялар аркылуу ишке ашырышат. Бул – албетте – мамлекеттердин иш-аракетин ири мамлекеттердин каалоосуна ылайык өзгөртүүгө багытталган. 1945-жылдан тартып бул ири мамлекеттер (Америка, Россия, Британия, Франция жана Кытай) өз кызыкчылыктарын коргоонун каражаты катары өнүгүп келет жаткан мамлекеттерге «аскерий күчтөр теңдеми» деген нерсени киргизди.

Ири мамлекеттер өнүгүп келе жаткан мамлекеттердин ишине түздө-түз аралашуунун натыйжасында ал жердеги аскерий институттар – атаандаш мамлекеттин аскерий үстөмдүгүнө каршы туруу үчүн – чет мамлекетке таянууга мажбур. Мисалы, Жакынкы Чыгыштагы араб мамлекеттери Кошмо Штаттардын аскерий жардамысыз «Израилдин» аскерий үстөмдүгүнө каршы туруу мүмкүн эмес, бул акылга сыйгыс деп билишет. О.э. Пакистан армиясы – АКШ же Кытайдын аскерий жана финансылык

жардамысыз – Индияны салттуу согушта жеңүү мүмкүн эмес деп эсептешет.

Ислам дүйнөсүндөгү аскерий институттар да ушул «аскерий күчтөр теңдеми» алкагында фикирлеп, мындан башкача фикирлөөнү түшүнбөй жатышат. Өз кезегинде, бул нерсе ири мамлекеттер өлкөлөрүбүздө өзүлөрүнүн таасирин кеңейтип алууга мүмкүнчүлүк берүүдө. Арабдар «Израилге» каршы согуштарда жеңилүүгө учураган о.э. Пакистан Индияга каршы согушта өзүнүн чыгышы бөлүгүнөн (Бангладештен) кол жууган, бул жагдайдан улам АКШ өзүнүн Жакынкы Чыгыш жана Индия жарым аралындагы таасирин кеңейтип алды. Жада калса, мусулман мамлекеттери бири-бирине каршы согуштарда да (мисалы, өткөн кылымдын сексенинчи жылдарындагы Иран-Ирак согушунда болгондой) бул теңдемден чыгышы оор болуп калды. Ал кезде ири күчтөрдөн курал-жарак алган Иран менен Ирак Батыштын кызыкчылыгы үчүн бир-бирине каршы согушкан. Качан Британия менен Америка бул согушта жеңишке жүтүү мүмкүн эмесин түшүнгөн соң согушту токтотушту.

Өкүнүчтүүсү, бул сыяктуу согуштар мусулман өлкөлөрүндөгү куралдуу күчтөрдү «аскерий күчтөр теңдеми» негизинде фикирлөөгө үндөдү. Бул болсо, Батыш өкүмдарлыгынын кеңейишине жана бүгүнкү күндөгү куралдануу жарышы өтө күчөшүнө алып келди. Мисалы, Саудия менен Бириккен Араб Амирликтери Ирандын региондогу аралашуусуна чек коюу максадында Батыштан курал-жарак сатып алуу, ушул аркылуу аскерий кубатты бекемдөө үчүн миллиарддаган долларларды сарфташууда. Эгер, исламий өлкөлөрдөгү армиялар өз көз карашын «аскерий күчтөр теңдеми» идеясынан алыстатпаса калктары файдасыз согуштардан азап тарта берет, адамдар да өз армияларын ири мамлекеттердин колундагы куурчак армия деп эсептөөнү улантышат.

Эгер, Ислам дүйнөсү ири күчтөрдүн өкүмдарлыгынан азат болууну кааласа аскерий институттарыбыз түптөн өзгөрүү планын ишке ашырышы жана аскерий кошуундардын сакафатын кайра карап чыгып, аны исламий аскерий сакафат менен тыгыз байлашы لازым. Мындай абал бүткүл Уммат тарыхында Ислам мамлекети саясында ишке ашкан.

«Аскерий күчтөр теңдеми» идеясынын файда болушу

Бу идея күчтөрдү теңдемге салуу назариясынан келип чыккан, өз кезегинде «улуттук мамлекет» моделине негизделген. «Улуттук мамлекет» модели 1648-жылдагы Вестфалия жарашуу келишиминен кийин калыптана баштаган. Ал эми, саясий реализм – Батыштын саясий мафкурасынын таанымал багыты – «күчтөр теңдеми» назариясын дагы да бекемдеди. Бүгүн ушул багыттын ээлерин «реалисттер» дешет. Саясий реализмге ылайык, мамлекеттер ортосундагы «аскерий күчтөр теңдемине» жарака кеткенде коопсуздуктун бузулушун алдын алуу үчүн мамлекеттер ортосунда согуштар чыгат. Жаңжалдын көлөмүн ири мамлекеттердин саны белгилейт. Реалисттер бул назарияны Европа алкагынан алып чыгып, өтмүштөгү ири күчтөр даражасына чейин кеңейтүүгө урунушту. Алардын оюнда, дүйнө ар дайым туруксуздук абалында болуп, улуттук мамлекеттер өздөрүнүн коопсуздугуна жообгер. Лекин, ушул нерсени этибарга алуу зарыл, айрым мамлекеттер айрым мамлекеттерден күчтүү болот. Бул болсо, күчсүз мамлекеттерди өзүнүн коопсуздук маселесиндеги боштукту толтурууга үндөйт. Т.а. алар «ички теңдем» же «тышкы теңдем» аркылуу коопсуздуктун бузулушунун алдын алууга аракет кылышат.

Ички теңдемге жетүү үчүн мамлекет ички ресурстардан файдаланып, бекем экономика курууну жана башка мамлекеттердин согуш аракеттерин жокко чыгарууга кудуреттүү күчтүү армия түзүүнү талаб кылат. Мисалы, АКШ жана Советтер Союзу бир-бирине теңдешүү максатында өздөрүнүн (салттуу жана ядролук) аскерий күчтөрүн бекемдөө үчүн ички теңдемден файдаланышты. Табигый түрдө, бул нерсе үлкөн табигый ресурстары жок, кубаттуу армия түзүү жолун билбеген мамлекеттерге кыйын болот. Натыйжада, алар өз коопсуздугун камсыздоо үчүн тышкы теңдемге кайрылууга жана күчтүү мамлекеттер менен союзга кирүүгө мажбур. Мисалы, Япония, Австралия жана Түштүк Корея мамлекеттери Америка менен коопсуздук союзун түзүүгө мажбур. Анткени, алар ушул аркылуу коопсуздук тармагында Кытай менен болгон туруксуздуктун алдын алышат.

Бул назариянын тарапкерлери баса белгилешинче, ички жана тышкы теңдемди бирге жамдоо аркылуу мамлекеттер ортосунда күчтөр тең бөлүштүрүлмөйүн тынчтык жана теңдемге жетүү

мүмкүн эмес. Башкача айтканда, качан согуш каражаттары көбөйүп, жеңишке жетүүнү да, зыян көрүүнү да божомолдоо кыйын болуп калганда тынчтык мүмкүнчүлүгү көбөйөт. Алардын сөзүнө ылайык, «күчтөр теңдеми» системасынын чыныгы васийлери – ири мамлекеттер (дүйнөлүк державалар). Алар дунянын түрдүү региондорунда ушул теңдемди коргоо үчүн өз таасирлеринен файдаланышат. Россия Борбор Азиядагы «күчтөр теңдемин» коргоп жаткан болсо, Кошмо Штаттар Түндүк жана Түштүк Америка, Европа жана Жакынкы Чыгыш сыяктуу региондордогу теңдемди коргоодо. Бул амалият «тышкы күчтөр теңдеми» деп аталат.

Күчтөр теңдеми качан бир же бир нече мамлекеттер башка атаандаш мамлекеттин күчүнөн ашып өтүүгө багытталган иш-аракеттерден улам бузулат. Бул болсо, мамлекет теңдемге жетүү максатында күчтүү мамлекеттердин жардамына кайрылууга үндөйт. 1799-1815-жылдардагы Наполеон согуштары Европада жаңы союздардын файда болушуна алып келди. О.э. Биринчи жана Экинчи дүйнөлүк согуштарда да ири мамлекеттер Европада «күчтөр теңдемин» өзүнүн файдасы үчүн бекемдөөгө урунган Германияны токтотуу үчүн өз ара союз түзүштү. Ушуну этибарга алуу لازым, ири мамлекеттер ортосундагы атаандаштык эч качан токтобойт. Ошондуктан, кеңири көлөмдүү жаңжалдарга карата тендеция ар дайым сакталып калат.

Күчтөр теңдеми назариясынан үстөм турган дагы бир саясий реализм назариясы бар, ал «коргонуу реализми». Ага ылайык, мамлекет өз коопсуздугун коргоо жана душман чабуулун кайтаруу үчүн жетиштүү даражадагы кубатка ээ болушу керек. Аскерий кубатты тынымсыз күчөтүү башка мамлекеттерди аскерий кубаттарын күчөтүүгө алып барат, натыйжада бул нерсе жаңжалга алып келиши мүмкүн. Мындай назария дуняда бир күчтүн өкүмдарлыгы идеясына каршы чыгып, биполярдуу (эки уюлдуу) дуня болушун макулдайт. Биполярдуу дүйнөдө бири-бирине тең эки күч башкалардын үстүнөн өз таасирин орнотуп, дуня коопсуздугун камсыздап турушат. Бүгүн мындай назариянын тарапкерлери көбөйгөн. Алар өз фикирлерине Кошмо Штаттар менен Советтер Союзу ортосунда болгон суук согушту жүйөлөшөт.

Башка тараптан алганда, «чабуулчул реализм» назариясы буга карама-каршы фикирди айтат. Ага ылайык, мамлекет бүткүл дуняга өкүмдар болбосо өз коопсуздугуна жетпейт, ошондо гана ал

майдандагы башка атаандаш ири мамлекеттердин кубатын кыйратат. Мындай назариянын тарапкерлери тынчтык жана коопсуздукту сактоонун афзел жолу катары униполярдуу (бир уюлдуу) дуня назариясын таңуулашат. Азыр Америка эл аралык саясатта көбүрөөк ушул жолдо бара жатат.

О.э. «бийликти өткөрүү» назариясы бар, ал ири күчтөрдүн ортосунда согуш жана тынчтык ыхтымалын бийликтин алмашуусуна байлашат. Күчтөр теңдеми назариясына карама-каршы түрдө, бул назарияга ылайык, эгер ири күчтөр – өзгөчө, жетекчи мамлекеттер менен атаандаш мамлекеттер – ортосунда бийлик теңдеми болбосо туруктуулук жүзөгө келет. Ошол эле учурда, күчтөрдүн тең бөлүштүрүлүшү же жетекчи жана атаандаш мамлекеттер ортосундагы күчтөрдүн теңдешүүсү күрөшкө себеп болушу мүмкүн. Эгер, атаандаш мамлекеттердин күчү жетекчи мамлекеттердин күчүнө жакындашса, жаңжал чыгышынын ыхтымалы күчөйт. Мындай назария ээлеринин божомолунда, АКШ менен Кытай ортосунда шексиз согуш чыгат. Анткени, Кытайдын өнүгүп бара жатканы Кошмо Штаттар менен күчтөрү теңдешүүсүнөн дарек берүүдө.

Бу назариялардын баары ушул нерсе зарыл экенин айтышат:

- Мамлекеттердин аскерий кубатын үйрөнүү;
- Күчтөр теңдемине таасир кылган күчтөрдү бөлүштүрүүдөгү өзгөрүүлөрдү билүү;
- Жетекчи мамлекеттер макамына зыян жетишине алып бара турган атаандаш мамлекеттердин кубатынын ар кандай өнүгүүсүн күзөтүү;
- Зарыл аскерий каражаттарды, аскерий техникаларды, курал-жарактардын түрлөрүн, аскерий келишимдерди, аскерий машыгууларды... жана ири күчтөрдөн курал сатып алуу же аскерий тажрыйба алуу аркылуу курал-жаракка ээ болуу сыяктуу маселелерди дыкат үйрөнүү.

Ислам мамлекети «аскерий күчтөр теңдеми» идеясына кантип каршы турат

Расулуллах ﷺдын заманында Арабстан жарым аралынын айланасында эки ири күч бар эле, бири Чыгыш Рим империясы (Византия), экинчиси Фарс империясы. Ал кезде Византия жетекчи мамлекеттин ролун, ал эми Фарс империясы атаандаш мамлекеттин ролун аткарган. Алардын колунда Фарс Булуңунан тартып Шам өлкөлөрүнө чейин созулган региондордогу малай араб

уруулары болгон. Хабашстан (Эфиопия) византиялыктарга баш ийсе, Яман Фарс таасири астында эле.

Арабстан жарым аралы бойлоп негизинен эки маанилүү соода жолу болгон. Биринчиси чыгыш жол деп аталган жана ал Фарс Булуңунан, Ирак, Сирия өлкөлөрүнөн өтүп, Фалестинага жеткен. Экинчи соода жолу батыш жол деп аталып, Кызыл деңиз жээги бойлоп өткөн. Бул жолдорду көзөмөлгө алуу үчүн Фарс жана Византия империялары өз ара атаандашкан. Андан тышкары, бул соода жолдору Маккаи Мукаррама калкын, өзгөчө, Курайш уруусун күчтүү элге айландырды. Курайш хажга келген кербен жана хажылардан абдан жакшы файдаланган. Бирок, византиялыктар да, фарстар да – ушул жолдордан тышкары – Арабстан жарым аралында бекем орношууга аракет кылбаган. Анткени, бул өлкөлөрдү «каршы соккон шамал региону» жана «фатх» кылууга жараксыз деп билишкен.

Арабстан жарым аралында күчтүү көрүнүштө файда болгон Ислам жаңы хазаратты гана алып келген жок, ал болуп көрбөгөн аскерий нусрат-жеңиштерди да алып келди. Ислам мамлекети алгачкы согушунда жеңишке жетти, Бадр кармашында Курайшты жеңди. Бул жеңиш мушриктерди абдан кооптондурду. Анткени, мусулман күчтөрү жакшы даярданган болсо да, сан жагынан Курайш күчтөрүнүн үчтөн бирине барабар эле. Мусулмандарда эки атчан болсо, Курайшта 175 атчан болгон. Курайш сан жагынан үстөм болсо да Расуллалах ﷺдын кошуунун жеңе албады. Бул нерсе Курайшты аны менен Ислам мамлекети ортосунда теңдем файда кылуу үчүн Арабстан жарым аралындагы башка уруулардын арасынан союздаш издөөгө мажбур кылды.

Экинчи ири жеңиш миладий 627-жылы Хандак казатында болду. Бул сафар Курайш о.э. анын араб урууларынан жана Мадина яхудийлеринен турган союздаштары Мадинанф курчоого алды, алардын саны 10000 жеткен. Ислам мамлекети жана анын бир союздашы Бану Кайс уруусу 3000 аскер топтоого жетишти. Аскерий күчтөгү мындай айырмачылыкка карабастан, Ислам мамлекети душманды жеңе алды, жергиликтүү же чет элдик күчтөр менен аскерий келишим түзүүгө мухтаждык болбоду. Мусулмандар Курайштарды эч кандай аскерий кагылышуусуз жеңишти.

О.э. мусулмандар Курайш менен Ислам мамлекети ортосунда миладий 628-жылы кол коюлган Худайбия сулху (тынчтык келишими) аркылуу дипломатиялык ийгиликке жетишти. Курайш

Хандак согушунда жеңилүү натыйжасында жарым аралдан тышкарыда аброюна зыян жетсе да, бирок анын Арабстан жарым аралындагы аброюна зыян жетпеди. Ошондуктан, Курайш Мадина түндүгүндө жайгашкан Хайбар яхудий уруусу менен Ислам мамлекетине каршы союз түздү. Натыйжада, бул нерсе жаңы туулган Ислам мамлекетин жок кылуу ыктымалын файда кылып, мунун алдын алуу зарыл болуп калды. Ушул саясий көз караштан алып караганда, Расуллуллах ﷺ Курайштын Араб жарым аралындагы пайдубалын күчсүздөнтүү, ушул аркылуу Курайшты Хайбарга жардамга келе албай тургандай кылуу жөнүндө ойлоп баштады. Натыйжада, бул максатты ишке ашыруу үчүн сулх эң ылайыктуу болду.

Эми, чет элдик күчтөргө келсек, Расуллуллах ﷺ миладий 630-жылы Табук казатында Византия империясына каршы 30000 кошуун менен жолго чыкты. Аскерий жактан салыштырганда Ислам мамлекети менен Византия империясы ортосундагы айырма абдан чоң болгон. Ислам мамлекети Арабстан жарым аралына көзөмөл орнотууга гана кудуреттүү эле, Византия империясы болсо дунянын чоң бөлүгүн өз көзөмөлүнө алган болчу. Ислам мамлекетинин согуштарга бөлгөн каржылоосун Византия империясынын байлыгына салыштырганда эч нерсеге арзыбайт эле. Себеби, бул империя түрдүү мамлекеттерге салык салып, зарыл болгондо алардын кошуундарын сафарбар кылган.

Бул мисалдар ушуга далалат кылат, Расуллуллах ﷺдин жетекчилиги астындагы Ислам мамлекети күчтөр теңдеми деген нерсеге чек коюп, душмандарына өзүнүн чектелген мүмкүнчүлүгүнөн да чоң шарттарды койду. Рошид халифалар заманында да күчтөр теңдеми назариясына таптакыр маани берилбеди. Абу Бакр رضي الله عنه жетекчилигиндеги, кийин Умар رضي الله عنه заманындагы Ислам мамлекети бир эле учурда Византия жана Фарс империяларына каршы күрөштү. Алар тышкы теңдем логикасы жараксыз экенин көрсөттү. Миладий 636-жылдагы Ярмук кармашында 46000 мусулман кошууну 200000 византиялыктарга каршы согушуп, аларды жеңишти. Мындан тышкары, Ислам мамлекети «бийликти өткөрүү назариясы» да жараксыз экенин көрсөттү, күчтөр тең болбосо да фарстар менен византиялыктарга каршы бир канча согуштарды алып барышты.

Бу сыяктуу назарияларга сокурларча ээрчүү офицерлерди эл аралык позициядан алыстатат, аскерий жана дипломатиялык

стратегияларды белгилөөдө чоң мааниге ээ жана рухий жеңилүүнү жеңип өтүүгө мүмкүнчүлүк берген жетик саясий каражаттардан кур жалак калтырат. Мисал катары айтсак, византиялыктар Маданаи Мунавварадагы союздаштары менен биргеликте эми гана баш көтөрүп келе жаткан Ислам мамлекетине каршы аракет кылып жатышканы Расуллалах ﷺ га жакшы маалым эле. Ошондуктан, Пайгамбар алайхиссалам Хайбарды бейтарапташтырды, византиялыктардын Арабстан жарым аралында өздөрү үчүн туруктуу таяныч чекитин орнотуу планын жокко чыгарды. Худайбия сулхуна кол коюлгандан он беш күн өтүп Хайбарды мусулман күчтөрү курчоого алды. Расуллалах ﷺ менен сахабалар Фарс менен Византия империясы ортосунда узакка (т.а. миладий 602-жылдан 628-жылга чейин) созулган согушту күзөтүп турушту. Арийне, бул эки душман аскерий жактан үстөм болсо да, бирок мусулмандар алардын душмандары алдан тайганын, руху сынганын жана эл аралык чириген түзүм да өзгөрүү астына келгенин түшүнүшкөн.

Усманий Халифалык кулатылганга чейин мусулман армиялары умавийлер, аббасийлер жана усманийлер доорунда ушул жолду улантышты. Халифаык кулатылган соң анын урандылары үстүндө колонизатор Европа күчтөрү улуттук мамлекетчелерди тикеледи.

Ошондуктан, бүгүнкү күндөгү мусулман өлкөлөрүнүн армиялары мындай «аскерий күчтөр теңдеми» идеясынан баш тартуусу жана Расуллалах ﷺ дын Ислам душмандарына каршы согуштагы суннатын бекем кармашы зарыл. Аллах Субханаху ва Таала айтат:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾

«Эй муминдер, эгер Аллахка жардам берсеңер, ал да силерге нусрат берет жана кадамдарыңарды бекем кылат» [47:7] □

**БУАС – АЛЛАХ ӨЗ РАСУЛУНА ТАРТУУ КЫЛГАН КҮН.
БИЗДИ ДА ОШОНДОЙ КҮН КҮТҮП ТУРАБЫ ЖАНА АНДАН
КИЙИН ЭМНЕ БОЛОТ?!**

Буас – Авс менен Хазраж уруулары ич ара согушкан күн. Бул согуш 120 жылга созулган. Согуштун мындай узак убакытка созулушунун себебтери көп, алардын бири – эки тараптагы жетекчилердин жүрөгүндөгү өч алуу туйгусу. Жетекчилер тынчтыкты каалашпады, отко май чачышты жана согушту улантууну каалашты. Бирок, Буас согушунда Аллах Азза ва Жалланын тавфики көп болду. Алардын бири – эки тараптагы согушту улантууга кызыкдар чоңдор жана жетекчилер өлүп, алардын ордуна жүрөгү согушту улантууну каалабаган жаштар келди. Бул жетекчилер өздөрүнүн каалоосун жүзөгө чыгаруу үчүн жаштарды кыйроого түртүштү. Ошентип, мына ушундай жетекчилердин жана чоңдордун өлүп кетиши натыйжасында Авс жана Хазраж урууларынын жаштары согушту токтотуу жолун издеп Расулуну ﷺ га туш болушту. Алар Пайгамбар алайхиссалам менен жолугушуп, андан жоготкон нерселерин табышты, Расулуну да ушул жаштардан издеген нерсесин тапты.

Аиша رضي الله عنها ушул доорду көрүп калды. Имам Бухарий кылган риваятта Аиша энебиз айтат: «Буас күнү Аллах Өз Расулу ﷺ га тартуу кылган күн. Расулуну (Авс жана Хазраж жайгашкан Мадинага) келгенде алар биримдүү эмес эле, жетекчилери өлгөн же жарадар болчу. Мына ошондо Аллах Расулуну ﷺ ды аларды (Авс жана Хазражды) Исламга киргизүү менен сыйлады». Ооба, Аллах Субханаху Өз Расулун даъваттагы оор кырдаалда, Өзүнүн убадасы жүзөгө чыгуу алдында турган курч кырдаалда мына ушул күн менен сыйлады. Аллах бул күндү Өз пайгамбарлары үчүн белгилеген суннат-мыйзам көрүнүшүндө тартуу кылды. Бул болсо, пайгамбарлардын абалдары канчалык оор экенин көрсөтүүдө. Алар мушриктер كافرون менен кагылышууга, кордукка, сокурлукка, наадандыкка жана текебердикке туш болушту. Ага карабастан пайгамбарлар даъваттын улантышты, бирок абдан аз кишилер чакырыкты кабыл алышты.

Момудар аз болуп, күчтөр барабар эмес эле, ушул доор өтө оор болгон, бул доордо адилетсиздик ар кандай жаатта өкүмдар болду. Бул, батыл кеңири жайылып, чектен чыккан, бузгунчулугу жана саткындыгы күчөгөн оор демдер эле. Бирок, Пайгамбарлар сабырдуулук кылып Аллахтын убадасын күтүштү.

Дал ушундай учурларда мусибат күчөп, пайгамбарларга кыйынчылык өз өкүмүн өткөрүп, оор абал алардын эзип, күч-кубат да түгөнүп бара жаткан ушундай учурда нусрат келет, келгенде да толук жана жетик түрдө келет:

﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَوَضُّواْ أَنفُسَهُمْ قَدْ كَذَّبُواْ جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَّشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾

«Ал тургай, пайгамбарларыбыз үмүт үзүп: «Биз жалганчы атыктык», деп ойлоп башташканда аларга Биздин жардамыбыз-нусратыбыз келип, Биз каалаган кишилерге нажат берилет. Кылмышкер коумдон биздин азабыбыз кайтарылбайт!» [12:110]

Бул – Аллахтын даъваттагы суннаты-мыйзамы. Анда албетте кыйынчылык келип, калган аз гана күч-чыдам да түгөнөт. Мына ушундай үмүтсүздүктөн соң нусрат келет. Адамдарды ар тараптан үмүтсүздүк курчап турганда Аллах тарабынан жеңиш келет. Нажатка акылуу муминдер нажат табышат, кыйроого акылуу кимселер кыйроого жүз тутушат. Муминдер залымдердин зулумунан жана зомбулугунан кутулушат. Кылмышкерлердин баары кордук жана бактысыздыкка тутулушат, аларды эч ким куткарбайт жана коргобойт. □

Вашингтон Пост: Трамп Сирия режиминин кылмыштарын иликтөөгө жообгер уюмду каржылоону токтотту

АКШ президенти Дональд Трамп Сириядагы туруктуулукту колдоп-кубаттоо жана жарандарды коргоо үчүн жардам катары бөлүнгөн 200 миллион доллар каражатты бир нече аптага тоңдуруп койду. «Вашингтон Пост» гезитине ылайык, бул бир нече аптага созулушу жана Башар Асад режими, Иран режими жана ИШИМ уюму жасаган согуш кылмыштары боюнча далилдерди чогултуу менен шугулданган эл аралык программага да таасир кылышы мүмкүн. Ушул жылы январда АКШнын БУУдагы өкүлү Никки Хейли Кошмо Штаттардын «Сириядагы кылмыштарды иликтөөнүн бейтарап механизми (ИИМ)» уюмун каржылоого жардам берүү үчүн 350 миң доллар бөлгөнүн жарыялаган. ИИМ БУУга караштуу уюм, 2016-жылы түзүлгөн. Бул уюм Сирияда жети жыл ичинде согуш кылмыштарын жана адамзатка каршы кылмыштарды жасагандарды иликтөөгө жана сот жообуна тартууга жардам берет.

Никки Хейли 5-февралда: «Кошмо Штаттар ИИМ уюмун колдоп-кубаттайт жана аны Асад режимин жырткыч амалияттары боюнча, химиялык куралдардан fayдаланганы боюнча тергеп-тескөөдө баалуу инструмент деп эсептейт», - деди. Никки Хейли баса белгилешинче, Россия Сириядагы аракетин чектеген токтомо каршы veto койгон жана ушул аркылуу иликтөөнүн механизмин токтотууга жетишкен. Гезит Трамп жетекчилигиндеги бир канча жообтууларга таянып маалымдашынча, Хейли жарыялаган каржылоонун аткарылышы токтоп турат. Гезиттин ИИМ уюмунун программасынын такдыры эмне болот деген суроосуна АКШнын БУУдагы миссиясынын өкүлү: «Сирияга берилген азыркы жардамдар программасын президенттин талабына ылайык кайра карап чыгып жатабыз», - деп жооб берди. Бирок, АКШ улуттук коопсуздук кеңеши бул маселе жөнүндө түшүндүрмө берүүдөн баш тартты.

Катар АКШ менен болгон жакшы мамилеси менен сыймыктанууда

Катардын Вашингтондогу элчилиги Твиттерде Катар АКШ менен эки тараптуу мамилелерин алып барууга кызыкдар экенин билдирип: «Биз Адид базасында жайгашкан 11000 америкалык

<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>	<p style="text-align: center;">قال رسول الله ﷺ: «المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يخذله ولا يخونه» «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>
--	--	--

аскерди колдоп-кубаттап жатканыбызга сыймыктанабыз», - деди. Элчилик жарыялаган маалыматтарда ушул Америка аскерий базасынын курулушуна 5 миллиард АКШ доллары сарфталганы, ал жерден 18 миңден ашуун аскерий учуулар ишке ашырылганы айтылган.

Ал-Ваъй: Катар дипломаттары алардын мамлекети АКШ кызыкчылыгы үчүн жана анын мусулман өлкөлөрүндөгү кыргын чабуулдары үчүн миллиарддаган доллар сарфтап жатышканы менен мактанышууда. Алар муну менен мусулмандардын дунядагы эң касташкан душманы менен алака кылып жатышканын, ушул аркылуу Американы ыраазы кылуу үчүн бири-бири менен жарышып жаткан региондогу башка мамлекеттер катарына кошулушканын баса белгилешүүдө. АКШнын бул мамлекеттерге карата мамилеси – кемсинтүүдөн башка нерсе эмес. Ага карабастан, Катарды коргоп, аны АКШга каршы турган мамлекеттердин символу деп эсептегендер да табылат.

Эрдоган түрк лирасын кунсуздануудан куткарууга чакырууда

Түркия президенти Ражаб Таййиб Эрдоган түрктөрдү «өз валюталарын куткарууга», евро жана долларды лирага алмаштырууга чакырды. Белгилүү болгондой, жыл башынан бери валюта курсу 20 фыйызга төмөндөп кетти. Түркияда соода баланстын таңсыктыгы жалпы ички дүң өнүмдүн 5%дан ашуунун түзөт. Бу болсо, эксперттердин айтымында, Түркиянын импорту экспортунан артып кеткенин, бул айырманы кыскартуу үчүн мамлекет чет элдик каржылоого мухтаж экенин түшүндүрөт. Социалдык тармактарда исламий кыймылдарга жана Ихванул Муслимин уюмуна алакадар адамдардын түрк лирасын бүлгүндөн куткарууга үндөгөн чакырыктары кеңири жайылды. Алар лиранын кунсузданышы түрк жетекчиси Эрдогандын президенттик жана парламент шайлоолордо ийгиликке жетүүсүнө терс таасир кылышы мүмкүн деп кабатырланууларын билдиришти. Алардын бири Твиттерде «Эй мусулмандар, түрк лирасын куткарууга шашылгыла» деп жазды. Социалдык тармактагы активисттердин бири Усама Сувайни бул кризистин булагы сүткорлук түзүмүнө көз каранды болуудан келип чыкканын билдирип: «Түрк экономикасы Аллах назил кылбаган капитализмдин сүткорлук экономикасы негизине курулгандыктан, ал да исламий дүйнөдөгү башка мамлекеттер

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Албетте момундар ага-инилер».</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p>сыңары өз калкына бул дуняда да, ахыретте да эч качан жана эч кандай жакшылык алып келбейт», - деди.</p>		
<p>Британия разведкасы мигранттардын перзенттерин азгырып жалдоодо</p>		
<p>Британия разведка хызматы «МІБ» өз тарыхында биринчи жолу мигрант жарандардын перзенттерин хызматка кабыл алуу жөнүндө токтоп чыгарды.</p> <p>«МІБ» башчысы «С» купуя ысымы менен белгилүү Алекс Янгер бул хызматка алына турган жумушчулардын ата-энеси британиялык болушун талаб кылган принципти бекер кылды. Эми разведкачылык вазыйфасына кирген адамдан Британияда туулгандыгы гана талаб кылына турган болду. Янгер: «Мен бул мүмкүнчүлүктөн файдаланып, көп учурларда потенциалдуу талапкерлерди бизден алыстатууга себеб болуп жаткан жомокторду жок кылмакчымын», - деди. «Рейтер» агенттигине ылайык, Янгер: «Менин сунушум жөнөкөй. «МІБ»да иштөө үчүн стандарт жок. Эгер, сизден файда көрө турган бирер нерсе болсо, бизге арыз менен кайрылыңыз, катарыбызга кошуласыз», деп айткан. Мурун Британия тышкы разведка хызматы өз жумушчуларынын түрдүүлүгүн көбөйтүү максатында балалуу аялдарды жана теги африкалык адамдарды хызматка алуу кампаниясын баштаган.</p>		
<p>Австрия канцлери: Вашингтонго болгон ишеним улам азайып барууда</p>		
<p>Австрия канцлери Себастьян Курц «Кошмо Штаттарга болгон ишеним улам азайып бара жатканын» баса белгиледи жана Европа мамлекеттерин «бүтүндүктү коргоого» чакырды. Себастьян Курц «Financial Times» гезитине берген интервьюсунда: «Кошмо Штаттар бара-бара биз үчүн ишеничсиз тараптардын бирине айланууда. Учурда эң маанилүүсү – Европанын бүтүндүгү», - деди. Британиянын Европа Союзунан чыгуу токтому жөнүндөгү суроого австриялык канцлер: «Бу өтө жаман токтому жана мунун башкы себебчиси – Европа Союзундагы мигранттар жана миграция маселеси», - деп жооб берди. Белгилүү болгондой, Британия Европа Союзунан 2019-жылы 29-мартка чейин чыгып кетиш керек. Өткөн жылы жайдан бери Британия менен Европа Союзу өз ара</p>		

<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>	<p style="text-align: center;">قال رسول الله ﷺ: «المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يخذله ولا يخزله» «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>
--	--	--

жакшылык менен бөлүнүү шарттары туурасында сүйлөшүүлөрдү алып барууда.

Британия Европанын ыкчам аракет күчтөрүнө «кубануу менен» кошулат

Британиялык бир жообтуу мындай билдирүү берди, Лондон Европа Союзунан тышкарыда кийлигишүү үчүн Европа аскерий күчтөрүн түзүү фикирин макулдайт. Британия коргоо министринин жардамчысы Фредерик Курзон түшүндүрмө беришинче, Лондон Франция президенти Эмманюэль Макрондун «European Intervention Initiative» деп аталган кризистик абалдарда ыкчам аракет күчтөрүн түзүү планын колдоп-кубаттайт. О.э. Курзон бул күчтөр Европа алкагындагы коргоо кызматташтыгынан өзүнчө болуп, Британиянын бул күчтөргө кошулуусуна тоскоолдуктар жаралбайт деди. Курзон Европа Союзу коргоо министрлеринин София шаарында өткөн жолугушуусунда: «Биз Макрондун бул демилгесин колдоп-кубаттайбыз жана франциялык кесиптештерибиз менен бирге отуруп, алардын Европада дагы да активдүү, ортоктош коргоо жана коопсуздук системасын түзүү жөнүндө билдирген фикирлерин биргеликте үйрөнүүнү ынтызарлык менен күтүп жатабыз. Биз бул система реалдуу ролго ээ болушуна ишенебиз», - деди.

Бу демилге аскерий жактан Европадагы аскерий потенциалга ээ мамлекеттерди жамдоого жана саясий жактан «чукул кризистерди биргеликте талдап, ыкчам чечүү» боюнча кызматташууга каратылган. Германия мурун аскерий миссияларга катышуудан четтеп келе жаткан. Бирок, ушул жылдын март айында ал да бул демилгени колдоп-кубатташын билдирди. Франция коргоо министри бул долбоордон максад «аскерий болсун, гуманитардык болсун, келечектеги кризистерди аныктоо жана Франция Ал-Каидага каршы күрөшүү үчүн Малиге кийлигишкендей, бир мамлекет жеке өзү аралашууга мажбур болуусун алдын алуу» деп баса белгиледи.

«Стратфор»: эл аралык таасир үчүн болгон атаандаштык Американы дуня бойлоп өз күчтөрүн жайгаштырууга үндөөдө

Америкадагы «Стратфор» изилдөө компаниясынын сайтында жарыялангандай, АКШ бүгүн Россия жана Кытайдын улам күчөп бара жаткан аскерий таасирине каршы күрөштөгү өзүнүн

глобалдуу катышуусун камсыздоо максадында дуня бойлоп өз күчтөрүн жайгаштыруу стратегиясын өзгөртмөкчү. Сайтка ылайык, Вашингтон муну ишке ашыруу үчүн өзүнүн атайын негизги вазыйфаларын кайра карап чыкмакчы жана АКШ күчтөрүн зарыл объектилерге кайра жайгаштыруу үчүн үлкөн иш-аракет алып барууда. Бул объектилер АКШны өзүнүн күчтүү даражасын сактап калууга кудуреттүү мамлекетке айлантат. О.э. «Стратфор» сайты Советтер Союзу кулагандан тартып Американын эл аралык багыты терроризмге каршы күрөш тарапка өзгөргөнүнө жана бул 2001-жылы эң жогору даражага көтөрүлгөнүнө этибарды караткан. Андан тышкары, сайтта айтылышында, АКШнын эл аралык багыты, өзгөчө, Жакынкы Чыгышта жана Түндүк Африкада – ал «куулган» деп сыфаттаган – мамлекеттер тарапка өзгөргөн. Натыйжада Америка күчтөрүнүн бул региондордогу көлөмү көбөйгөн, Европада болсо кыйла азайган. Мисалы, 1988-жылы Европадагы америкалык аскерлер 350 миңге жеткен болсо, акыркы отуз жылда улам азайып 2018-жылы 50 миңди түзгөн.

The National Interest: Иран АКШга түздөн-түз коркунуч туудурбайт

Америкада чыккан «The National Interest» аналитикалык журналынын сайтында АКШнын мурунку президенти Рональд Рейгандын жардамчысы жазуучу Дуг Бандоу мындай дейт, Вашингтон Тегеранга карата коркунуч туудурган мамлекет катары саясат алып барса да, Иран аскерий жактан күчсүз, экономикалык жактан артта калган жана саясий жактан бытыранды мамлекет. АКШнын дуня бойлоп өзүнүн аскерий арсеналына сарфтаган харажаты Ирандын бул тармакка сарфтаган харажатынан отуз эсе көп. «Иран – чоң эмес күч, анын таасири айланасындагылардын күчсүздүгүнөн улам болууда. Ирандын диний режими абсолюттук монархияга ээ Саудияга салыштырганда кыйла дурус болуп көрүнөт», - дейт жазуучу.

Ал-Ваъй: Ирандын регионалдык таасири анын айланасындагы мамлекеттердин күчсүздүгүнүн натыйжасы эмес, тескерисинче АКШ планы алкагында болгон. Америка Ирандын таасирин бекемдөө аркылуу региондо сунний-шиа жаңжалын курчутууну, 2003-жылы Ирак согушунда малынган баткактан чыгып алууну жана Фарс Булуңу мамлекеттерин шантаж кылууну көздөгөн.

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يخذله ولا يخزئه» «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>
<p>Америка Булуң мамлекеттерине ар дайым – эгер мен силерди коргобосом, кыйрап жок болосуңар, деп коркутуп келет.</p>		
<p>«Гаарец»: Эрдоган шайлоо максаддарын көздөп жана экономикалык проблемалардан элди алаксытуу үчүн «Израилге» чабуул кылууда</p>		
<p>Сионисттердин «Гаарец» гезити Эрдоган жана анын «Израиль» менен болгон мамилелери жөнүндө макала жарыялады. Макалада мындай делет: «Бул арсылдап үргөн, бирок каппаган ит». О.э. гезитте Эрдогандын «Израиль» мамлекетине оозеки чабуул кылышы, амалда болсо бул мамлекетти жазалабастыгы же аны менен болгон соода алакаларын таптакыр бузбастыгы баса белгиленген. Гезитке ылайык, Эрдоган сионисттердин элчисин өлкөдөн чыгарышы жана тинтүү өткөрүшү «Израиль» тышкы иштер министрине карата жооб болгон. Мындан сегиз жыл мурун «Израиль» тышкы иштер министри Түркия элчисин жапыз столго отургузуу менен кемсинткен болчу. Кандай болбосун, Эрдогандын бул аракеттери шайлоодо көбүрөөк добуш алууга багытталган. Эрдогандын «Израиль» мамлекетине оозеки чабуул кылышына келсек, мындан шайлоочуларды түрк лирасынын кунсузданышы, инфляция жана эки эсеге өскөн жумушсуздук сыяктуу экономикалык проблемалардан алаксытуу максад кылынган. Кызыгы, качан маселе эки тараптуу соода мамилелерине келгенде Эрдогандын сионисттерге карата каардануусу жылмаюуга өзгөрөт. Эрдоган сионист мамлекетти катуу сындаган убактарда – алты жыл мурун түрк кемеси «Mavi Marmara» менен болгон окуяда маалында – «Израиль»-Түркия соода алакалары өнүккөн. □</p>		

КУРЪАНИ КАРИМ САБАГЫНДА

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ
بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٣﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا
عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي

أَنْفُسِكُمْ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا
وَلَا تَعْرِضُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابَ أَجَلَهُ ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ
فَاحْذَرُوهُ ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٤﴾﴾

«233. Энелер балдарын толук эки жыл эмизешет. (Бул хукм) эмизүүнү кемчиликсиз кылмакчы болгон кишилер үчүн. Аларды (т.а. энелерди) жакшылык менен жедирип-кийдириүү атанын мойнунда. Эч кимге чыдамынан тышкары нерсе буйрулбайт. Балдары себептүү ата да, эне да зыян тартпасын. Мурастор мойнунда да дал ушундай (милдет) бар. Эгер (ата-эне) өз ара келишип, кеңешип баланы сүттөн ажыратмакчы болушса, күнөөкөр болушпайт. Эгер балдарыңарды (эмизүүчү энеге) эмиздирмекчи болсоңор, бере турган акыны жакшылык менен толук төлөп турсаңар күнөөкөр болбойсуңар. Аллахтан корккула жана билип койгула, албетте Аллах кылып жаткан амалыңарды көрүүчү. 234. Силерден көз жумган кишилер аялдарын калтырган болушса, алар төрт ай, он күн өздөрүнө карап (идда сактап) турушат. Эми качан (идда) мөөнөттөрү бүтсө алар өздөрү туурасында жакшылык менен кылган (башка турмуш туруу туурасындагы) иштеринде силер (т.а. өлгөн эринин уруулары) үчүн күнөө жок. Аллах кылып жаткан амалыңардан кабардар. 235. Ал аялдарга (т.а. эрлери өлүп, идда сактап турган аялдарга) жуучулукту ишара кылышыңарда же ичиңерде (жуучулук

жөнүндө) ойлошуңарда силер үчүн күнөө жок. Аллах силер ал аялдарга (жуучулук жөнүндө) айтышыңарды билди. Бирок, алар менен купуя убадалашпагыла! Жакшы сөздөр сүйлөшүңөр (жаиз). Идда мөөнөтү бүтмөйүнчө нике байлоого чечим кылбагыла! Дагы билип койгула, албетте Аллах ичиңердеги нерсени билет. Демек, Анын (азабынан) этият болгула! Дагы билип койгула, албетте Аллах кечиримдүү, халим» [Бакара 233-235]

Хизб-ут-Тахрир амири Ато ибн Халил Абу Руштанын (Аллах ал кишини Өз коргоосуна алсын) «Тайсир фи Усулит Тафсир» аттуу китебинде төмөнкүдөй келет:

Аллах Таала экинчи аятта эри каза болгон аялдын иддасы төрт ай, он күн экенин баян кылып жатат. Ушул мөөнөт ичинде аялдын жаңы кийим кийүү, жасануу сыяктуу иштер менен эрге тийүүгө даярдык көрүшү дурус эмес. Эри өлгөн аял үйүндө аза күтүп отурушу лазым.

«لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحَدِّثَ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ أَيَّامٍ أَوْ تُرِيحَ عَلَيْهِ أَوْ تُسَبِّحَ لَهُ أَوْ تَكْفُرَ بِهِ أَوْ تُنَادِيَ بِهِ أَوْ يَخَالُفَ مَا نَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ وَتَكْفُرَ بِهِ»

«Аялга өлүк үчүн үч күндөн ашык аза күтүшү мүмкүн эмес. Эри гана мындан сырткары. Эр үчүн төрт ай, он күн аза күтүлөт».¹ Идда мөөнөтү бүткөндөн кийин аял башка аялдар сыяктуу өзүнүн жеке жана коомдук жашоосун шарият чегараларынан чыкпастан жакшылык менен каалагандай жолго коюшу мүмкүн.

Аллах Таала бул мубарек аятты ар иштен кабардар, билүүчү экенин баяндоо менен аяктап жатат:

﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

«Аллах кылып жаткан амалыңардан кабардар» [2:234]

«وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ» Силерден көз жумган». Т.а. жандары алынган.

Бул сөз лугатта алуу маанисин түшүндүрөт. Баланчадан малымды алдым деген сөздө да ушул сөз колдонулушу мүмкүн. Малды алуу болобу, жанды алуу болобу, анын мааниси кариналарга карап түшүнүлөт. Аллах Таала айтат:

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾

﴿مُسَمًّى﴾

«Ал кечинде «жаныңарды алган», күндүзү кылган амалыңарды билген зат. Кийин айтылган ажал аткарылышы үчүн күндүзү силерди «тирилтет»» [6:60]

⁽¹⁾ Бухарий: 1201, 4918. Муслим: 273.

Уйкуда же ойгоо болушуна карабастан, адамдын денесин алуу болушу да мүмкүн. Иса ﷺ менен ушундай абал жүз берген. Аллах Таала айтат:

﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾

«Аллах айткан бул сөздөрдү эстегин: «Эй Иса, албетте Мен сени алуучумун жана Өз жаныма көтөрүүчүмүн. Жана кафирлердин жамандыгынан кутултуучумун» [3:55]

Аллах алардын (кафирлердин) өлтүрүүлөрүнөн нажат берип, ал кишини тирүүлөйүн Өзүнө алып чыккан. Сахи хадистерге ылайык, ал киши дайындалган күнү кайра дүйнөгө түшөт.

«يَرْتَبِّصَنَّ بِأَنْفُسِهِنَّ» өздөрүнө карап (идда сактап) турушат». Эрге тийбестен күтүшөт. Т.а. алардын иддасы толук бүтмөйүн:

﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾

Бул жерде санак түндөр менен белгиленип жатат. (Он сөзүнүн музаккар келиши ушуну түшүндүрөт. Эгер, санак күндөр менен белгиленгенде он сөзү муаннас келмек). Арабдар саналып жаткан нерсенин атын айтпастан сүйлөшкөндө кечелерди, түндөрдү назарга алып сүйлөшөт. Себеби, түндөрү, кечелери айлар жаркын көрүнөт. Күн түндүн кириши менен башталат. Ошондуктан, мындай убакыттарда арабдар түндөрдү назарда алып, санды түшүндүргөн сөздү музаккар келтиришет. Мисалы, алар рамазандын он түнүн өткөрдүк дешет. Акыйкатта болсо, орозо күндүзү тутулат. Алардын көп сөздөрүндө ушундай болот. Аллах Тааланын ушул сөзү сыяктуу:

﴿إِن لَّبِئْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾

«(Дуняда) он күн эле турдуңар» [20:103]

Ар бир эри каза болгон аял төрт ай, он күн идда сактайт. Кош бойлуу аялдар мындан сырткары. Алар төрөгөнгө чейин идда сакташат. Аллах Таала айтат:

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ أَزْوَاجًا يَرْتَبِّصَنَّ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾

«Силерден көз жумган кишилер аялдарын калтырган болушса, алар төрт ай, он күн өздөрүнө карап (идда сактап) турушат». Бул аят умумий мааниде келген.

﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾

«*Кош бойлуу (аял)дардын (идда) мөөнөттөрү – төрөөлөрү (т.а. көз жарышы)*», аяты болсо хостоп келүүдө.

«*فَإِذَا بَلَغَنَّ أَجَلَهُنَّ* Эми качан (идда) мөөнөттөрү бүтсө) т.а.

иддаларынан чыкса.

«*فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ* силер үчүн күнөө жок». Бул жерде валийлер назарга алынууда.

«*فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ* алар өздөрү туурасында жакшылык менен кылган иштеринде». Т.а. эми алар башка аялдар сыяктуу шарият чегараларынан чыкпастан жакшылык менен чырайлуу кийимдерди кийүүлөрү, жасануулары, кыскасы, адаттагыдай жашоолору мүмкүн.

Үчүнчү аятта Аллах Таала эри өлгөн аялга тиешелүү башка бир хукмду баян кылып жатат. Т.а. мындай аялга идда бүткөндөн кийин сага үйлөнөм дегендей таъриз, ишара кылуу о.э. иддасы бүткөндөн кийин үйлөнүүнү көңүлгө туюу мүмкүндүгүн айтып жатат.

Таъриз¹ – бул сөздү өз жолунан башка тарапка ийүү. Мисалы, эри каза болуп, жесир аялга үйлөнмөкчү экениңизди, жакшы солиха аял издеп жатканыңызды, эгер үйлөнсөңүз, эч качан зулум кылбашыңызды жана ушул сыяктууларды айтасыз. Ошентип, эри өлгөн аялга ачык эле ага үйлөнүү жөнүндө сүйлөө харам. Бирок, айтып өткөнүбүздөй, таъриз кылуу мүмкүн.

Аллах Таала үйлөнмөкчү болгон киши унчукпай турбашын билип, ага таъриз адебин үйрөтүп жатат. Идда бүтмөйүн үйлөнүү жөнүндө убада берүүдөн жана аракеттерди жасоодон кайтарыды.

Аллах Таала бул мубарек аяттын соңунда Аллахтын буйругун аткарбоодон эскертип жатат. Аллах жүрөктөрдөгү жашыруун сырларды да билет.

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ﴾

(1) Таъриз кинаяга (ишарага) окшойт. Айырма ушунда, кинаяда мантук акыйкатка ылайык болбойт. Мажазга ылайык болот. Аны акыйкатка ылайык колдонуу дурус болсо да, бирок, баары бир максат ал эмес. Таъризде болсо, мантук акыйкатка ылайык болсо да боло берет. Бирок, андан максат мафхумга жетип баруу болот. Мисалы, кинаяда түшкө чейин уктай тургандардан деп коёбуз. Түпкүлүгүндө, ал түшкө чейин уктабашы да мүмкүн. Бул сөздөн максат – анын эркелигин, жалкоолугун билдирүү. Күлү көп деген сөз да ушуга окшойт. Ыктымал күлдү пайда кылуучу от жагылбас. Бирок, кишинин берешендигин билдирүү үчүн ушундай делет. Таъриз болсо, акыйкатка ылайык колдонууга мүмкүн болгон сөз. Мисалы, иддадагы аял алдында мен бир жакшы солиха аял издеп жатам дейсиз. Максатыңыз ага үйлөнүү болот. Бирок, сиз максатыңызды ачык айтпайсыз. Үйлөнүүгө кызыгууңуз бар экенин гана билдирип коёсуз.

«*Дагы билип койгула, албетте Аллах ичиңердеги нерсени билет. Демек, Анын (азабынан) этият болгула!*».

Аллах Таала катасына тообо кылгандар үчүн кечиримдүү, магфираттуу Зат. Аллах халим зат, жазаны тез бербейт, инсан күнөөсүнө тообо кылып, жакшы амалдарга кайтышына мөөнөт берет.

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾

«*Дагы билип койгула, албетте Аллах кечиримдүү, халим*».

«*Бирок, алар менен купуя убадалашпагыла*». *وَلَكِنْ لَا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا*.

Т.а. идда убагында аларга үйрөнүүнү жашыруун убада кылбагыла. Ибн Аббас رضي الله عنه дан риваят кылынгандай, бул жерде үйлөнүү, нике – жиманы түшүндүрүп жатат.

«*Жакшы сөздөр сүйлөшүңөр (жаиз)*». *إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا*.

Истисна кылып жатат. Т.а. жакшы сөздөрдү сүйлөшүңөр мүмкүн. Бул туурасында жогоруда айтып өттүк. Т.а. ачык үйлөнүү жөнүндө сүйлөбөстөн, таъриз кылуу жаиз.

«*нике байлоого чечим кылбагыла*». Т.а. *وَلَا تَعْرِمُوا عُقْدَةَ النَّكِاحِ*.

анык үйлөнүүгө алып бара турган иштерди кылбагыла. Үйлөнүү үчүн керектүү болгон нерселерди сатып алуу, даярдык көрүү сыяктуу иштер.

Муну менен Аллах Таала эркектерге эки нерсени харам кылды:

Иддада отурган аялга үйлөнүү жөнүдө ачык айтпоо;

Идда убагында анык үйлөнүүгө алып бара турган мукаддималарды (алдын ала кылына турган иштерди) ачык түрдө кылбоо, бир сөз менен айтканда үйлөнүүгө ачык даярдык көрбөө.

Бир иштин мукаддималарынан кайтаруу ошол иштен да кайтаруу экендиги өз-өзүнөн айкын. Бул нерсе иддадагы аялга үйлөнүү харам экенин, чоң күнөө экенин, мындай нике батыл нике экенин көрсөтөт.

«*حتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابِ أَجَلَهُ*» т.а. идда мөөнөтү бүткөнгө чейин. □

СИРИЯНЫН САЯСИЙ КАРТАСЫ ЭЛ АРАЛЫК КООМЧУЛУК ТАРАБЫНАН СЫЗЫП БЕЛГИЛЕНУУДӨ!

«Ал-Жазира» сайты хабарлашынча, «Файлаки Шам» жамаатынын башкы шарий соту шайх Умар Хузайфа кийинки баскычта эскалацияны азайтуу келишими бүтүп, бүткүл Идлиб регионунда ок атууну токтотуу келишимине өтүлөт деп баса белгиледи. Анын баамында, келишим мөөнөтү алты айдан бир жылга чейин созулушу мүмкүн жана бул доордо кепил тараптар келишимдин аткарылышын күзөтүү менен шугулданышат. Умар Хузайфа бул келишимди аткаруудан баш тарткан оппозициялык жамааттар өздөрүн кыйроого жана жок болууга дуушар кылып жатышканына өзгөчө басым жасады.

Умар Хузайфа айтат: «Кепил мамлекеттер бул келишим Сириядагы чечимдин баскычтуу планы деп эсептешет. Эгер, бул баскыч ийгиликтүү болсо, анын артынан туруктуулук жана регионду калыбына келтирүү баскычтары келет. Оппозицияга таандык аймактар Түркия жетекчилиги астында жергиликтүү кеңеш тарабынан башкарылат, ошол эле учурда, Россия менен Ирандын ролу режим көзөмөлдөгөн аймактарга чектелет».

Умар Хузайфа Сирия режимин Идлибде аскерий амалият өткөрүү менен тынымсыз коркутуп жатканы жөнүндө мындай дейт: «Режимдин да, оппозициянын да бул нерсеге эч кандай байланышы жок, регион эл аралык келишимдерге байланган. Режимдин сөздөн башка эч нерсе колунан келбейт, анын коркутуулары «Азат армияга» психологиялык басым жасоодон башка нерсе эмес». Ошол эле учурда, «Файлаки Шам» жамаатынын башкы шарий соту режим жана орустар террорчулар тизмесине киргизилген жамааттарды жылтоолоп региондо аба чабуулдарын жасап жатканына кабатырлануу билдирди. Ал оппозициялык жамааттардын келечеги жөнүндө: «Алар өз кезегинде таркап, улуттук армияга айланышат, кийин башкы штаб жана коргоо министрлиги алкагында бириктирилет, бул нерсе жарандык жана хызмат көрсөтүү бөлүмдөрүнүн калыптанышы менен бирге болот», - деди.

Ушундай эле өңүттө «Хаят Тахрир Шам» жамаатынын саясий маселелер боюнча жооптуусу Юсуф Хижр Түркия менен болгон мамилелер Сирия түндүгүндө туруктуулукту жана коопсуздукту камсыздай турган көрүнүштө уланып жатканын билдирди. Юсуф Хижр баса белгилешинче, саясий позициялары өзгөрүп турганына карабастан Түркия Сирия козголоңунун чыныгы коргоочусу. Юсуф Хижр «Ал-Жазира» менен өткөргөн маекте Анкаранын азат кылынган аймактарда жайгаштырылган күзөтүү пункттары Сирия козголоңунун позициясына шайкеш келет деди. Юсуф Хижр «Хаят Тахрир Шам» Түркия регионго кирип, бекем орношуусуна өз салымын кошконун о.э. козголоңдо Түркиянын ролу болууга каршы болгон пландарга тоскоол болгонун айтты.

Ушуну баса белгилөө зарыл, «Арабий Жадид» гезити бир-эки апта мурун маалыматтарды жарыялады. Бул маалыматтарда көрсөтүлүшүнчө, Анкара Россия жана Иран колдоп-кубаттаган Сирия режиминин ар кандай аскерий амалиятынан Идлибди коргоо үчүн көптөгөн аракеттерди алып барууда. Анкара өзүнүн бул аракети алкагында «Хаят Тахрир Шамга» өз ыхтыярынар менен таркап кеткиле же Түркия колдоп-кубаттап жаткан жамааттар жардамында күч менен таркатат деген тандоону койгон. Юсуф Хижрдин сөздөрү ал биринчи вариантты т.а. Түркия планына толук моюн сунуу вариантын тандаганын көрсөтүүдө.

Ал-Вазый: Ислам дүйнөсү, Шам өлкөлөрү ири мамлекеттердин таасири астында болуп, бул нерсе режимдердин баш ийиши же ошол ири мамлекеттер түздөн-түз аскерий кийлигишүүсү аркылуу ишке ашууда. Мындай абал азыр көптөгөн мамлекеттерде, айрыкча, Сирияда байкалууда. Сирияда төрт ири мамлекеттин аскерий күчтөрү жайгашкан, алар Коопсуздук Кеңешинде вето укугуна ээ АКШ, Россия, Британия жана Франция. Ошондуктан, мусулмандар капарсыздыктан көздөрүн ачышпаса жана рошид Халифалык мамлекетин тикелөөнү эң баштапкы вазыйфа деп билишпесе Сирия жана регион келечеги ушул мамлекеттердин күрөштөрүнө жана келишимдерине көз каранды бойдон калат. Халифалык мамлекети мусулмандарды душманга олжо кылып берип жаткан ыфлас мекенчилдик жана улутчулдук негизинде эмес, Ислам акидасына ылайык мусулмандардын кызыкчылыгын коргойт. □

Тарыхчы, чыгыштаануучу жана Батыштын Жакынкы Чыгыш регионуна карата көз карашы калыптануусуна чоң таасир кылган Бернард Льюис 101 жашта өлдү. Бул кимсе «Тарыхчылар жана тарыхый эмгектер» деген энциклопедияда «Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин Ислам жана Жакынкы Чыгыш тарыхчылары арасында эң таасирдүү адам» деп сыфатталган. Ой-фикирлери менен неоконсерваторлор арасында белгилүү саналган Бернард Льюис негизинен Ислам тарыхы жана Ислам менен Батыш мамилелери боюнча иш алып барган. Бернард Льюис бул ишинде негизги этибарды этникалык бөлүнүүгө, «исламий экстремизмдин» күчөшүнө, диктатор режимдер сыяктуу, жаңы Жакынкы Чыгышты жаратуу долбооруна караткан. Негизи, бул диктатор режимдердин көпчүлүгүн Батыш колдоп-кубаттайт. 30дан ашуун китеб, жүздөгөн макалаларды жана изилдөөлөрдү калтырган жана чыгармалары 20дан ашуун тилге которулган Бернард Льюис Усманий мамлекеттин архивин жана тарыхын изилдегени менен да белгилүү.

Бернард Льюис Исламга ачык душмандык позициясы менен өзгөчөлөнүп турган. Субхий Хадидий деген белгилүү сириялык журналист «Кудсул арабий» гезитинде Бернард Льюистин бул позициясы жөнүндө жазган, аларды кыскача көрсөтүп өтөбүз:

– Бернард Льюис АКШ Иракка каршы согуш баштаганда кичүү Жорж Бушка, анын орун басары Дик Чейниге, коргоо министри Дональд Рамсфелдге ирактыктар америкалыктарды гүлдөр менен тосуп алышат жана бул демократияны курууга карай жол деп өзүнүн белгилүү насаатын сунуштаган.

– Бернард Льюис Британияда туулган, Кошмо Штаттарда жашап, анын жарандыгын алды жана ошол жерде көз жумду. Бирок, кызыгы, Бернард Льюис өлүмүнөн мурун анын сөөгүн Тель-Авивге коюуну, андан башка жерге жерге бербөөнү осуят кылган!

– Бернард Льюис эсептешинче, Усама бен Ладен Арабстан жарым аралында турган АКШ күчтөрүнө каршы жихад жарыялаган чакыруусу «исламий терроризм» өзүнүн тарыхый булагына жана фиккке – Исламга кайтуусун түшүндүрөт. Бернард Льюис бул сөздөрүн халифа Умар ибн Хаттаб Пайгамбарыбыз Мухаммад ﷺдын осуяты негизинде Хайбар яхудийлери менен масихийлерин Арабстан жарым аралынан чыгарганына байлаган!

– 1948-жылы сионисттик вужуд түзүлгөндөн кийин бир нече жыл ичинде 850 миң фалестиналыктын куугунтукталышына себеб – Фалестина калкынын жөндөмсүздүгү жана региондогу саясий сенектик. Бул, Бернард Льюистин колонизаторлук жана империализм долбоорлорун талдоосу.

– Бернард Льюис араб жана мусулмандардын Кошмо Штаттарды жек көрүшүнө түзүлгөндөн күндөн тартып бир да согушта жеңилбеген, өнүккөн, жетекчи, зор кубатка ээ мамлекетке «көрө албастык» кылышууда деп түшүндүрмө берген! Ал араб жана мусулмандардын көрө албастыгын көрүп, бирок Кошмо Штаттар баскынчы яхудийлерди бүтүндөй колдоп жатканын, мусулмандарга каршы согушуп жатканын, тогут араб жетекчилерин колдоп-кубаттап жатканын көз жаздымда калтырды!

Ал-Ваъй: Бернард Льюис өткөн кылымдагы чыгыштануучулардын аксакалы болуп эсептелет. Жана ал Исламга эң касташкан адамдардын бири болгон деп айтууга болот. Ушул аркылуу Батышта мусулмандар жана алардын маселелерине карата коомдук фикир кантип калыптандырылып, токтомдор кабыл алынып жатканын аңдап алабыз. Алар мусулмандардын маселелери дегенде мусулмандарды бастырууну жана Батыш өкүмдарлыгына чөгөлөтүүнү же мусулмандардын динин батышча көз караш жана баалуулуктарга ылайык өзгөртүүнү түшүнүшөт. Эгер, бул нерселерди аңдап түшүнүп, ага каршылык кылынбаса бүткүл дуня коркунуч астында калат! ☐